

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Enchiridion, Sive Manuale Confessariorvm Et Poenitentivm

Azpilcueta, Martín de

Antverpiæ, 1625

De quinque præceptis Ecclesiæ. cap. 21.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41661

& veneris refrænantur, & socordes Dei recordantur, & omnes ad orationem refugiant. Tum quia potest quis gaudere de augmento pietij, non gaudente, imo dolendo de causa eius, ut gaudemus de passione Christi, quatenus nos redemit, & dolemus quatenus eam intulerunt Iudæi, & nepos beneficiarij demortui gaudet de beneficio eius sibi collato, dolens de morte patris, & filius gaudet de bonis obuenientibus ei per mortem patris, plerans illam plurimum. Tum quia licite potest quis etiam desiderare malum pœnæ alicui ob aliquem bonum finem, ut mortem tyranni, quo Respub. pace fruatur, Turcarum Principis, quo Christiani tranquillentur, ut b dictum fuit post Alexandrum, S. Thomam, & clarius Sotum, quamuis desiderare simpliciter caritatem tritici, vel gaudere, quod illa cuenerit principaliter, ut carius vendatur, peccatum est.

b Supra, c. 25.
n. 10.

De quinque præceptis Ecclesiæ principalibus,
& primo de Missa audienda festis diebus.

C A P V T XXI.

- 1 Missam unam totam non audiens sine vesperis, ut peccat.
- 2 Missæ quæ pars notabilis, & quæ tantum die festo audienda necessario.
- 3 Missæ omittenda quæ cause iustæ, & an interdictum.
- 4 Missa ab audienda quæ vidua excusatur, vel laudatur.
- 5 Missa an audienda in parochia.
- 6 Missam audire sine attentione debita non sufficit, & 8.
- 7 Missæ ab audienda excusatus an teneatur supplere, &c.
- 9 Missa ad audienda quæ familia, vel menstruosa excusatur.
- 10 Missam tangentes plurimi errores.
- 10 Missæ & diuinorum cantui nulla lasciuia & prophana miscenda.
- 10 Ecclesiam non turbent strepitus, deambulatio, & colloquia prophana.

PRæcepta principalia Ecclesiæ sunt quinque. Primum, de Missa audienda festis diebus. Secundum, de ieiunando certis diebus. Tertium, de soluendis decimis. Quartum, de confitendo semel in anno. Quintum, de communicando saltem in Paschate.

Contra horum primum peccat mortaliter, primo, quicumque discretus Missam integrâ die festo sine iusta causa non audit, etiam si absq; vero contemptu per solam negligentiam id facere omittit: quod recte Syluest b probat, quidquid post Richardū Angelus dicat d. Dixi, Quicumq; quia quilibet cuiuscumq; sit ætatis, sexus, vel conditionis, puer, vel, senex mas vel fœ-

a Cap. missas
& cap. omnes
fideles de cō-
secrat. dist. 1.
D. Verb. mis-
sa. 3. q. 2.
c In quolib.
2. q. 19.
d Verb. fe.
parag. 4.

mina

mina, laicus, vel clericus, aut monachus, liber, aut seruus, eam audire tenetur, secundum communem, quam tenent Richard. & Cardin. s. Anton. g. Dixi, *Discretum*, ad excludendum discretionem carentem, quales sunt infans & stultus. h. Dixi, *Missam*; quia nemo iure communi regulariter tenetur audire de præcepto alia diuina officia, etiam vespers, licet multi iure particulari voti, iuramenti, statuti, beneficii, religionis, vel consuetudinis præscripti ad id teneantur: qualis consuetudo videri potest introducta in tota fere Gallia, Nauarra, & aliquot oppidis Castellæ, & Lusitanie, licet paucis: quod arbitror fuisse in causa cur Paludanus dixit teneri omnes ad audiendum vespers die festo. Credo tamen prædictas consuetudines non obligare ad mortalem culpam, sed solum ad venialem. Tum quia longe laxius audiuntur vespers, quam Missæ. Tum quia pauci se accusare videntur de illarum auditionis omissione tamquam de mortali, & pauciores confitentur eam.

2 Dixi etiam *Missam*, & non *missas*: quia nemo ad plures missas die festo audiendas obligatur, etiã in die Natiuitatis Domini (licet in eo ab eodẽ tres dici possint) præter eos, qui voto, pœnitentiã, aut statuto, aut pacto, ad plures audiendas tenentur: quia id nulla lege cauetur, & ideo nulli est imponendũ. k. Dixi, *Integram*, quia non sufficit audire defectam aliqua parte notabili. Notabilis autem pars definienda videtur arbitrio prudentis, cũ à iure nõ definiatur. m. & apparet talis ea, quæ proteditur ab Introitu vsque ad Epistolã, & Graduale inclusiue, vt diximus n, simul addetes, quod ex vna particula principij & finis potest constitui vna notabilis pars. Et quod legẽdo per se post Missã partem omisã, saltẽ, quæ non esset notabilis, vel audiendo lectã ab alio, satisfaceret, iuxta auctore Margar. Confess. vt etiam satisfaciunt, qui dimidium vnus Missæ, & alterũ dimidiũ omissum alterius audire. o. Et quod licet nonnullis videatur nõ satisfacere huic præcepto eos, qui ante benedictionem exẽunt, per prædictũ c. *Missas*, quod anteq̃ exire vetat, contra tamen, putamus, quoad effectum euitandi mortalem culpam, nisi cum partem notabilem omittũt, quia paruitas in omni materia excusat à mortali, iuxta citata a. Dixi, *Festo*, quia nemo villo alio die hoc præcepto tenetur, etiã clericus vel monachus, imo neq; episcopus, quia ea fin. b. quod maxime ipsum obligare posset, non dicit eũ teneri, sed non decere vt villo die illam omittat. Nullo inquam, alio die, etiam ieiunij & Quadragesimæ, quoniam ea. *solent c*, quod maxime in contrarium vrget, sublatum est dissiuetudine, aut intelligendum est de consilio, vt etiam notãt Rosel. d. & Syluester e, quamuis plurimum deceat vt audiat eam quicunq; id commode facere potest tempore tam sancto, tamque sacris D. N. Iesu Christi, qui in ea realiter offertur mysterijs dedicato.

3 Diximus, *Sine iusta causa*, quia cum ea licite secundum omnes auditur: qualis est illa, ob quã non potest audire absque graui

e Vbi supra
f In d. capi-
missas.
g 2. par. tit.
9. c. 10. parag.
1.
h Arg. c. om-
nis de pœn.
& remiss. &
clemen. 1. de
homic.

i In 4. distio.

k l. illam, c.
de collat. c.
consuluitia.
qu. 4.
l Per dictum
c. missas, ibi
Totas.
m Argu. l. 1. ff.
de iure deaba
n In Euchir-
rid. de Orato
c. 10. nu. 73.

o Iohannes
Maior in 4. ff.
sent. d. 41. q. 8.

a Supra c. 113
num. 4.

b De priuile.
lib. 6.
c De consec.
dist. 1.
d Verb. missas
parag. 13.
e Verb. missa
sa. 2. q. 1. pa-
rag. dicitur
tertio.

G g d m a q

festis.
ui, & omnes
audere de au-
causa eius, vt
emit, & dole-
beneficij de-
lens de mor-
per mortem
oreft quis et-
onum finem,
carum Prin-
t post Alexã-
siderare sim-
enerit princi-
palibus,
ebus.
ccat.
festo audienda
r.
8.
g. c.
atur.
rophana mis-
colloquia pro-
Primum, de
mando certis
confitendo
in Paschate.
quicunq;
non audit,
iam id face-
post Richar-
cuiuscumq;
mas vel fœ-
mina

f Argum. l.
Nepos pro-
cu p. ff. de
verbo figg.
g Arg. e. quia
diuersitatem
decet i. prab
h de elec.

damno animæ, corporis, honoris, bonorū propriorū, vel proximi: qualem habent etiam excommunicati & interdicti, licet absolutionē procurare neglexerint, quamuis etiam illam, quam consequi possunt, negligendo procurare, peccent, non tamen peccant non audiendo Missam, quam iure nequeunt audire g.

Nec obstat ca. fin. h quatenus habet, non poterit eligere sine licentia, nec procurantibus eā, currere tempus electioni præfixum, quia est diuersa ratio, ut ibidem utrobique notatur. Tale habent etiam infirmus & eius minister, qui sine salutis dāno, eā audire nequeunt. Nutrices item, quæ sine periculo non possunt relinquere eos, quos lactant. Illi etiam, quibus est impedimento aliquod graue negotium, & qui ratione sui officij exire prohibentur: quales sunt aliqui arcium custodes, & domini, & eorum consultores, qui tempore Missæ negotijs moram nō patiētibz impediuntur. Iter facientes quoque qui audiendo Missā socios necessarios amitterent. Et pauperes, qui carent vestibus, sine quibus absque notabili pudore eam audire non valent, secundum cōmunem, quam Syluester i. explicat, quāuis nō adeo aperte: Interdictum autem generale non excusat eū, qui iure cōmuni, aut priuilegio speciali eam illius tempore audire potest: de quibus sunt clerici etiam primæ tonsuræ, secundum opinionē

l Vbi supra,
qu. 1.

k In e. fin. de
sent. excom-
munic. lib. 6.

l Vbi supra.
in l. 2. par.
tit. 9. cap. 1.
parag. 2.

Loa. And. k receptam per totam Hispaniam, sed non per Galliam, quæ contrariam Archid. tempore nostro seruabat.

4 Vidua item, quæ iuxta regionis consuetudinem post mortem mariti domi se continēs eam non audit per dimidiatū, vel integrū mēsem, sed nō quæ per plures menses, vel annū non audit, Syluester l. quod ipsum tenet S. Ant. m Sed cōtra seruati in signis quedam Hispaniæ prouincia, in qua nobiliores viduæ toto vno anno de consuetudine domi se continent, & non audiunt eam.

Rogatus autē dicere, An id liceat: Dico primo difficile defendi posse eiusmodi cōsuetudinē non valere, modo ad alia nō egrediantur. Tū quia prædicti fatentur valere cōsuetudinē continēdi se sic quindecim, vel triginta diebus, & eadē ratione coguntur probare consuetudinē continēdi se per 40. 50. 60. & 100. diēs, & consequenter per sex mēses & annū totum, cum lex de audienda semel in anno missa, aut in duobus, aut sex mensibus, non sit magis naturalis, vel diuina positua, quā lex de audienda semel intra quindecim, vel triginta dies. Tū quia negari nō potest, posse ferri legē, quæ aliqua iusta de causa præceptum hoc relaxaret aliquibus ad semestrem, vel annū, & consequenter concedendū est idem fieri posse consuetudine, cū quidquid induci potest humana lege, possit & consuetudine a: hæc causa videtur iusta in terris, in quibus facile de viduis male præsumitur.

a l. de quibus
ff. de leg. &c.
si de con-
suet. l. ven-
ditor, parag.
si constar. ff.
commun.
præd.

Secundo dico, laude dignā futuram viduam, quæ hac consuetudine posthabita, imitaretur nobiles illas & gloriosas Martham, & Magdalenā Lazari sancti sorores in eo, quod ut illæ non obstante luctu, quo fratrem recens mortuum lugebant, egressæ fuerunt ad

runt ad exi-
erit ad vic-
sacramento
cio eduxit, si-
cat. Et digni-
gionū, quæ y-
tis diebus
panem & ce-
tissimos co-
Reges nostros
huius nominis
Deum exem-
vesperas cū
dies à lamen-
ris eorū vnic-
ynici haredi-
Principi Ioan-
gloriosissimi
illi Principi &
ferim in dis-
pregnati mi-
mirabilem &
coniugē am-
mitate, prud-
ginti diebus
monstrauit R-
ri diuina vol-
tanto coniuge
contemplati-
quod quocū-
inexplebiles
ipsius verbo,
tam dilecti filii
desiderio dissi-
omnem con-
dolorem ex cō-
tem, & nulli
simul, vel sing-
eisdem vultu-
bus, festa que
nulla interim
illos alios fac-
le, intra quod
parcebat, don-
rula fere int-
spem simular-
quam nec vis-

runt ad excipiendum Dominum Iesum adhuc mortale, ita ipsa
 exiret ad videndum eum iam immortalem, & gloriosissimum in
 sacramento exstantem, & exorandum, ut sicut Lazarum e sepul-
 cro eduxit, sic sui mariti animam a Purgatorio (si est in illo) edu-
 cat. Et dignior haberetur illa, que imitaretur viduas illarum re-
 gionum, que vadunt ad ecclesiam singulis totius primi anni viduitatis
 diebus exoratur Deum pro suis maritis, & in medio missę
 panem & ceram pro illis oblaturę. Illa item, que imitaretur al-
 tissimos eosdemque potentissimos, & Christianissimos Lusitanie
 Reges nostros Ioannem huius nominis tertium, & Catharinam
 huius nominis primam, quos admirabilis cultus & amoris erga
 Deum exemplo videtur audire publice missam pontificalem, &
 vespas cum concione diei Epiphanię, anni 1554. quierat tertius
 dies a lamentabilissimo illo tunere Principis, imo Principum flo-
 ris eorum vnici filij, & omnium Regnorum & statuum suorum
 vnici heredis, recentique matrimonio coniuncti incomparabili
 Principi Ioannę illius nunquam satis laudati Caroli V. filia, &
 gloriosissimi Philippi II. Regis Catholici sorori, Ioannę, inquā,
 illi Principi & Domine nostre, quę in illo lametabili casu, prę-
 fertim in dissimulanda morte, quę clandestine nouerat, quę ei
 pręgnati miris modis occultabatur, ne esset causa abortus, ad-
 mirabilem & inaudita Regij animi erga Deum religionę, erga
 coniugę amorem, erga soceros pietatem, erga omnes magnani-
 mitate, prudentiam & constantiam adhuc adolefens, totis vi-
 ginti diebus ab eius morte, ad suum vsque felicissimum parium
 monstrauit Religionę quidem, quod sola in cubiculo secretio-
 ri diuinae voluntati suam omnino subiciens, ne ab orando pro
 tanto coniuge tanta perturbatio eam retraheret, presentię diuinę
 contemplatione illam mitigabat. Amorem vero erga coniugę,
 quod quocumque tempore momento vacabat, in profundissimas ac
 inexplebiles soluebatur lachrymas. Pietatę erga soceros, quod
 ipsius verbo, gestu, & habitu summum suum dolorem de tanti &
 tam dilecti filij morte conceptum, pro maximo nepotis habendi
 desiderio dissimulantibus, se conformabat, dissimulando contra
 omnem conjugalem affectum summum illud, quo excruciabatur,
 dolorem ex omnium dilectissimi morte manantem, & redundan-
 tem, & nulli vel carissime ministrę illum aperiendo, & soceros
 simul, vel singulatim ad se consolandum frequenter aduentantes
 eiusdem vultu, & gestibus, quos gerebat excipiendo, & ridenti-
 bus, festaque veste ornatis arridendo, festaque se veste ornando,
 nulla interim de tanto Principe, tantoque coniuge apud eos, vel
 illos alios facta mentione, etiam intra suum secretissimum cubi-
 le, intra quod clausum nullis lacrymis, nullis ad Deum precibus
 parebat, donec soceri moniti quod se sine vlla tamē voce que-
 rula fere interinebat, accederent consolaturi eam, quę vultu
 spem simulans altum premebat corde dolorem: quę omnia nun-
 quam nec visa, nec lecta, nec audit a fuisse arbitror ante illam,
 cui maximo.

cui maximo, eodemque diuino sapientiae, consilij, fortitudinis, & pietatis dono donata fuerunt.

Tertio dico, quod episcopus regionis, vbi talis consuetudo seruatur, se dignam faciet, si suis suorumque parochorum concionibus suaserit populo suo, vt illa penitus aboleatur, aut saltem ad octo, vel quindecim dies restringatur, vel id de illius consensu in synodo statuatur. Non enim ausim asserere, quidquid alij dicant, posse ipsum ex abrupto suo precepto eam iuste laicis inuitis tollere. Caueant autem predictae viduae, ne suam intra domum inclusionem ob vanam mundi gloriam principaliter patiantur, cum eam in suorum, sui que mariti peccatorum penitentiam offerre debeant, non minus, imo plusquam in Ecclesia pro eis orando. Caueant item, ne illud extendant vltra suae conditionis viduas.

a Arg. e. quae
contra mores
1. de arg. cap.
voluit 33. q. 5.

b Cap. 2. de
paroch.

c Vbi supra,
q. 4.

d Arg. e. infe-
rior, 21. di-
stincta.

e l. de quibus
si, de leg.
f Arg. e. 1. de
sent. & re iu-
dic.

g Vbi supra
q. 5.

h Conc. 9°.

i Sess. 24. c. 4.
de reforma-
k De obser-
uandis, & e-
nitandis in
celebrat.
miss. sess. 22.

l parag. final.
4. distin. &
parag. quod
praecipitur,
14. q. 1.

5. Excusatur etiam nupta, quae sine magno mariti scandalo missae interesse non potest. Non dixi tamen, *In sua parochia*, quia satisfacit audiendo extra illam etiam in aliquo oratorio, vel sacello, modo id non faciat ob contemptum eius, vel parochi b. Ex quo ibi a contrario sensu Panormit. id colligit, siue id faciat iusta de causa, puta quia proprius parochus est concubinarius, excommunicatus, denunciatus, aut suspensus ab ordinibus, aut vt deuotius ibi audiat, aut illic simul audiat missam & concionem, aut vtiliorem concionem, siue sine illa, modo sine contemptu predicto. Tum per predictum ca. 2. Tum quia consuetudo generalis tolerata id videtur habere, adeo quidem, quod secundum Syluestrum c. Episcopus suis subditis contrarium praecipere non potest, quia consuetudo est generalis, & vt episcopus non potest tollere, nec restringere ius commune d, sic nec generalem totius orbis consuetudinem, quae vim eandem habet e, & va excommunicatio, quam contra eam ferret, esset nulla f, secundum S. Antoninum & Syluestrum g. Tum quia Leo X. in breui contento in supplemento priuil. h praeter alia sic statuit. *Auctoritate Apostolica tenore praesentium notum facimus, omnes Christi fideles viri, quae sexus, qui non contempto propria sacerdotis parochialis, in ecclesiis fratrum ordinum Mendicantium dominicus, & alijs festiuis diebus missas audiunt, satisfacere precepto Ecclesiae de missa audienda, nec in aliquam labem peccati mortalis poenamve propterea incurrere.*

Nec obstat Concil. Trid. i quatenus habet, teneri quem ad audiendam concionem in parochia sua, si commode potest: quia non agit de missa, sed de concione. Non obstat etiam decretum k, quatenus habet, vt episcopi moneant populum, vt frequenter, saltem Dominicis & solemnioribus festis ad suas parochias accedant, quia non ait vt iubeant, neque eos teneri, sed solum vt moneant, quod non inducit necessitatem l. Obstat tamen fortiter id quod ibi subditur, posse scilicet episcopum auctoritate Apostolica iubere circa hoc opportuna, nisi respondeatur non videri debere opportunum, vt cum scandalo tot laicorum, & monachorum tam generalis consuetudo, qua etiam in vrbe seruari videmus, tollatur, praesertim

praesertim quae
men se Iulio
monasterijs
Bulla tenor
pisse, si public
6 Secundo pec
sed intendit
gnant, in alijs
scribendo, do
mentem Ang
Non tamen
Ecclesiam ad
minam pulch
huic precepto
& bene in ea
lo, praesertim
falsum late pr
dicat peccare
dienda missa
qua Deum tan
per omnia dil
omnis Christi
poena peccati
clesia fieri dec
auditur: non tan
dimentum ab ob
mit. Tum per
licet dilectio D
ipsi dicunt, non
est in precepto
8 Tertio pecca
publicas prece
tionem non adhib
preces sint deb
ro voluntaria: r
ier. & alij mult
est, quam ibi de
tistacere prece
nomicis, aut alij
do non adeo vt
adimat, quod si
re, & minus ion
ginq. missam
ctualiter, vel vi
loquitur, orat, &
potest, etiam hori
praesertim quar

consuetudo ser-
vorum concio-
tur, aut saltē ad
ius cōsensu in
uid alij dicant,
s inuitis tolle-
mum inclusio-
antur, cum eā
am offerre de-
s orando. Ca-
onis viduas a.
scādalo missā
quia satisfacit
vel facello, mo-
b. Ex quō ibi à
at iusta de cau-
s, excommuni-
aut vt deuotius
nem, aut vtilio-
u p̄dicto. Tū
lis tolerara id
yluestrū e Epif-
est, quia cōsue-
ere, nec restrin-
bis consuetu-
unicatio, quam
oninum & Syl-
supplemento
olica tenore pre-
lexus, qui non
am ordinum Me-
sunt, satisfacere
m peccati morta-

præsertim quod felic. rec. Pius V. in Bulla motus proprii lata
in se Julio, 1567. declarauit, audientes missas festis diebus in
monasterijs Mendicantium satisfacere huic præcepto. Cuius
Bullæ tenor cum moderatiōe, quam ipsemet dicitur conce-
pisse, si publicetur interea, ponetur in fine cap. 27.

6 Secundo peccat mortaliter, qui missam quidē die festo audit,
sed intendit animum ijs, quæ attentioni necessario debite repu-
gnant, in aliqua eius parte notabili colloquendo, pingendo,
scribendo, dormiendo, & aliā huiusmodi faciendo, secundum
mentem Angeli a, Syluestri b. Caietani c.

Non tamen est tenendum illud s. Antonini d, scilicet, eum, qui
Ecclesiam adit principaliter ad videndū, aut alloquendum, for-
minam pulchram, aut ob aliud quoduis illicitū, non satisfacere
huic præcepto. Tū quia potest quis malo fine Ecclesiam adire,
& bene in ea missam audire. Tum quia præsupponit opere ma-
lo, præsertim mortali nō posse adimpleri præceptum, quod esse
falsum late probamus, e, & tangimus supra f. Et quāuis nonnulli
dicāt peccare mortaliter eum, qui iusta de causa die festo ab au-
dienda missa excusatur, si nulla prece, saltē mentali, id supplet,
qua Deum tamquam dominum & creatorem reueratur, & su-
per omnia diligit, quod sentit Scot. g & Angel. h. moti eo, quod
omnis Christianus iure diuino tempore aliquo ad orādum sub
pena peccati mortalis tenetur, vt diximus i, & quod hoc Ec-
clesia fieri decreuit Dominicus, & festis diebus, quando missa
auditur: nō tamen videtur hoc tenendum. Tū quia iustū impe-
dimentū ab obligatione præcepti de missa audienda nos exi-
mit. Tum per adducta ab Adriano k & supra à nobis l. Tū quia
licet dilectio Dei super omnia sit finis huiusmodi præcepti, vt
ipsi dicunt, non tamen eo præcipitur, quia finis præcepti non
est in præcepto, vt post S. Thom. m. latius tradidimus alibi n.

8 Tertio peccat, qui audiens missam ex præcepto priuatas, vel
publicas preces ita recitat, vt missæ auditioni necessariam attē-
tionē nō adhibeat, secundum omnes. Nec quoad hoc refert, an
preces sint debite iure cōmuni, voto, pœnitentiā, vel alias, an ve-
ro voluntariæ: nam quidquid dicant Angel. o. Gabriel, Maior, Cai-
er. & alij multi, quos in d. Enchirid. p. citauimus, vera resolutio
est, quam ibi dedimus, scilicet, posse quem eodem tempore sa-
tisfacere præcepto de audienda missa, & de dicendis horis ca-
nonicis, aut alijs votis, iuratis, vel in pœnitentiā iniunctis, mo-
do non adeo vni rei intendat, vt alteri necessariam attentionem
adimat, quod fieri potest, cū nemo teneatur ex præcepto audi-
re, & minus intelligere verba sacre dotis, quia satis est vel ex lō-
giquo missanti adesse, & surgēdo, genua flectēdo, vel alias ac-
tualiter, vel virtualiter exoptare, vt sacerdos, qui pro omnibus
loquitur, orat, & sacrificat, à Deo exaudiatur, quod facile facere
potest, etiā horis canonicis necessariā attentionem adhibendo,
præsertim quando horas, & preces prædictas tunc tēporis reci-
tat, quo

a Verb. feria,
parag. 41.
b Verb. missæ
q. 6.
c In summa
Verbo festo-
rum violatio
d Vbi supra.

e In Enchirid.
de Orat. cap.
20. num. 29.
f Ca. 21. n. 17
g In 3. l. sen-
dit. 9. & 17.
h q. vnica.
i Verb. feria
parag. 46.
j Vbi supra.
k num. 30.

k In 4. de sa-
tisf. q. quarti-
tur, sub fin.
l Ca. 13. n. 2.
m 1. 2. q. 106.
n 9. & 19.
o In tractatu
de reuocibus
ecclesiasticis
q. 1. monit.
p num. 3.
q Verb. feria
parag. 42.
r Cap. 19. n.
179.

tat, quo nec audire, nec intelligere sacerdotem potest, vel quia longius abest, vel quia submisit & secreto sacerdos loquitur, vel audiens surdus est, vel ob alia similia. Quare contraria opinionari locus est, quoad melius esse, vel cum alteri rei attentio necessario debita subtrahitur, adeo quod si eam neutri rei adhiberet, neutri satisfaceret, iuxta illud glossa:

a l. Nemo. C. de assell.

Qui binos lepores una sectabitur hora.

Vno quandoque, & quandoque carebit utroque.

b Arg. c. duo. 23. q. 4. & c. fin. de iur. jur.

Quarto peccat dominus, pater, vel herus, qui notabiliter negligendo, vel in opera, quae differri poterant, occupando seruum, filium, vel famulum, est causa, ne die festo missam audiat. Nec ferenda videtur consuetudo illa, qua nobiles puellae numquam ad missam, nec concionem antequam nubant egrediuntur, maxime si ad alia nuptiarum, vel ludorum festa ducantur, aut fenestras eis permittantur. Quamvis excusentur, si à parentibus prohibeantur, Angelus c. & Syluest. d. sed non illi, nisi saltem aliquot solemnioribus festis missas eis domi, vel foris permittant. Quando autem filia adolescens excusatur, mater etiam, quae ad illam custodiendam domi remanet, excusabitur e. Ad noue hic quaeritum respondemus foeminas non excusari ab audienda missa die festo ob menstrua, quae illis contingunt, nisi debilitas alia in id sufficiens eis accedat f.

c Verb. feria par. 41. d. Verb. miss. q. 2. c. Arg. c. accessorium, de reg. iur. l. 1. c. cur. titatis. f. Arg. c. d. eius, 5. dist. 8. c. de pu. r. c. p. u. partum. g. Sess. 22. c. 1.

h Ibidem c. non

i Canon. 3.

k Canon. 3. l. Canon. 4.

m Canon. 5. n Canon. 6. o Canon. 7. p Canon. 8. q Canon. 9. h In eodem Concil. sess. 25. in princ. c. Sess. 22. in Decret. de obser. u. & qu. in celeb. miss.

ro Quinto peccat mortaliter, qui dicit non offerri in missa idem sacrificium in cruce, quod in cruce fuit oblatum cruentum, vt definit Concil. Trid. g. aut in missa non offerri verum & proprium sacrificium, aut quod offerri in ea sacrificium non est aliud, quam nobis Christum ad manducandum dari h. Aut Christum non fecisse sacerdotes Apostolos per illa verba, Hoc facite, &c. i. Aut missae sacrificium tantum esse laudis & gratiarum actionis, aut nudam commemorationem sacrificij in cruce peracti, non autem propitiatorium, vel solum prodesse sumentibus: neq; pro viuis & defunctis, pro peccatis, poenis, satisfactionibus, & alijs necessitatibus offerri debere k. Aut blasphemiam irrogari Christi sacrificio in cruce peracto per missae sacrificium, aut illi per hoc derogari l. Aut imposturam esse missas celebrare in honore sanctorum, & pro illorum intercessione apud Deum obtinenda m. Aut canonem missae errores conuincere n. Aut carimonias, & vettes missae esse malas. Aut missas, in quibus solus sacerdos sacramentaliter comunicat, illicitas esse. Aut quod nihil submissa voce dicendum sit in missa. Aut lingua tantum vulgari eam celebrari debere. Aut aquam non miscendam esse vino in calice offerendo. Aut non esse optimum omnium pro animabus purgatorij suffragium b. Idem Concil. e iussit vt iubeant episcopi, ne fiat vlla conuentio super dicendarum missarum mercede, neq; in missis nouis offeratur quidquam magis coacte, quam sponte. Et quod nulla missa dicatur extra Ecclesiam, aut oratorium, quod non subiacet visitationi ordinarij. Et quod nullus presbyter notorie criminolus eam dicat,

eam dicat, n. c. uia, vel pro fiant ceremo numero. Et vana, vel pro concilium d. ire ad audire mode potu

- 11 Ieiunia d
- 13 Ieiunium
- 14 Ieiunium
- 15 Ieiunij q
- 16 Ieiunio a
- 17 Ieiunio li
- 18 Ieiunium
- 20 Ieiunium
- 21 Ieiunia c
- 22 Praeceptu
- 23 Ieiunio no
- 24 Ieiunium
- 25 Peccatum
- 26 Ieiunij di
- 27 Ieiunare
- 27 Ieiunium
- 27 Ieiunet fa

11 C On do pe quocumque carnis aliqua quis teneretur te S. Thomae ptiores alta m credere se te non se conse Secundo pecc nocte in meo vel cibus veti satione, quoc & S. Thoma obstat, quod per verba pra pt, vt signifi

eam dicat, nec diuinis officiis interfit. Et quod nulla cantio lasciuia, vel profana misceatur cantui, etiam organico, nec in ea fiant ceremonie inusitate, nec cum superstitioso candelarum numero. Et quod non fiant in Ecclesia actiones, & colloquia vana, vel profana, deambulationes, strepitus, clamores. Idem concilium d iubet ordinariis, vt moneant teneri parochianos ad audiendam concionem in suis parochiis, quoties commode poterint.

d Sess. 24. e.
24. de refor.

De secundo præcepto Ecclesiæ:
De ieiunando.

- 11 Ieiunia determinantia ius naturale omnia iuris humani, & 12.
- 13 Ieiunium non frangit potus, nec medicina, nec prægustatio.
- 14 Ieiunium bina comestio, & collatio matutina frangit.
- 15 Ieiunij qui cibi vetiti.
- 16 Ieiunio à seruando triplex causa quos excuset.
- 17 Ieiunio liberat bonum etiam mercede sic exercitum.
- 18 Ieiunium quæ peregrinatio, & cum vxore discordia tollit, & 19.
- 20 Ieiunium quæ causa tantum putatiua & dubia tollit.
- 21 Ieiunia circa etiam episcopus, & alij prelati sic dispensant, & 22.
- 22 Præceptum Ecclesiæ totum, aut pro parte, qua potest, seruandum.
- 23 Ieiunio non omnis solutus potest edere carnes.
- 24 Ieiunium ad frangendum quis inuitans peccat, & 25.
- 25 Peccatum quando non est inuitare ad actum qui peccatum est.
- 26 Ieiunij die quis ministrans cibos peccet.
- 27 Ieiunare quis, licet edat mane, teneatur.
- 27 Ieiunium frangit præueniens horam, sed non vesperas, aut nonam.
- 27 Ieiunet famulus, sed nemo die Dominica.

Contra hoc secundum præceptum Ecclesiæ de ieiunando peccat mortaliter, primo, qui qualemcumque cibum quocumque tempore sumit, credens eius esu se deuietum iri carnis aliqua grandi temptatione: quia frangit ius naturale, quo quis tenetur tali casu à tali cibo abstinere, siue ieiunare, ex mente S. Thomæ recepti a. Quod castitatis cultores, & eius cõtemptores alta mente reponant. Dixi, *Deuietum iri*, quia non sufficit credere se tentatum iri, etiam grauius, modo speret gratia Dei non se consensurum illi, iuxta dicta supra b.

a 2 2 q. 147.
art. 3.

b Cap. 16. n. 7. & 2.

Secundo peccat, qui die ieiunij præcepti ab Ecclesia à media nocte in mediam noctem velcitur pluries, quam semel tantum, vel cibis vetitis, sine causa iusta, vera, vel putatiua, aut dispensatione, quod allerit S. Thomas c, & Caiet. d efficaciter probat, & S. Thomas cum communi e, & Inno. cum communi f. Nec obstat, quod nulla lex pontificia, vel conciliaris statuatur ieiunia per verba præceptiua: quia tota Ecclesia id pro præcepto accipit, vt significat S. Hieronymus g, & S. Apollonius h.

e Vbi supra.
d Ibidem.
e Io 4 libro sent. dist. 15.
f In rub. de obser. ieiun.
g In ca. vii. nom. 76. dist.
h In ieiun. de cons. di. 3.

Gg 4

Dixi,

Dixi, *Die ieiunij praeceptis*: Tum ad excludendū tantum consulum. Tum ad significadū esse aliquos dies ad id designatos, scilicet, totam Quadragesimam, & quemlibet eius diem, & Quatuor anni Tempora, quae ex tota 76. dist. colligitur esse Feriam Quartam, Sextam, & Sabbathum immediate sequentes Pentecosten, Exaltationē Crucis, S. Lucie, & diem Cinerū, iuxta illud vulgatū, *Post. Pen. Cru. Lu. Ci.* id est post Pentecosten, post Crucē, post Luciam, & post Cineres: & dies vigiliarum à iure cōmuni aut particulari praeceptarū. Porro Leo X. in quodā Breui misso ad Legatum Hispaniæ statuit, vt anno, quo Vigilia S. Ioānis incidere in diem corporis Christi, pridie illius ieiunetur, scilicet feria quarta, & non quinta illi sacra. An vero vouens ieiunare omni feria sexta, vel sabbatho, possit vesci carne, & nō ieiunare die Natalis Domini tali die incidente: Respondeo, quod non.

¶ Per e. h. n. de obseru. Ieiun.

¶ Vbi supra. art. h. n.

¶ In ca. Quadragesima, de consec. dist. 1. in l. more Romano, ff. de ferijs, in De consec. di. 5. in l. iuxta glo. suam. p. In d. q. 147 art. 6.

¶ In d. art. 6.

12 Dixi, *Ab ecclesia*, ad significandum omnia ieiunia Christianorū esse instituta iure humano, & nulla diuino, nec naturali, vel positiuo: nā etsi Quadragesimā ieiuniū antiquitate & forte praefiguratione praestet, actiusq; sit ob id seruadū, iuxta S. Thomam k, & nonnulli, de quibus est ille Frāciscanus, vir plane pius & eloquens Tholosas, qui encomium Quadragesimae aduersus Lutheranos scripsit, iuris diuini illud esse asserat, vere tamē iuris humani est, secundum communem, quam confirmauimus l.

Dixi, *A media nocte, &c.* quia ieiunium Ecclesiasticum à media nocte priori in mediam sequentem durat, iuxta definitionem m, secundum omnium sententiam, nam cap. *de vsu carnis n*, quod contrarium significare videri alicui potest, de consilio loquitur a, vt ibidem diximus p.

13 Dixi, *Vescitur*, quia licet bibere saepius vinum, aut aquam inter vescendum, & mane & vespere, iuxta S. Thomam receptū, pulchra ratione id asserentem, quamuis ad sustentandum & famem sedandum biberet, quidquid aliqui sine textu & ratione ad id idonea dicant. Esto, quod venialiter peccaret, qui cepta & nondum finita digestionē biberet, non quidem quod ieiunium frangat, sed quia actum inordinatum agit, nisi iusta causa, puta charitatis, pacis, societatis, sitis, aut alia similis eum excusaret, vt etiam Caietanus ait a.

Dixi etiā *Vescitur*, ad excludendos eos, qui aliquid presumunt causa medicine, aut causa prae gustandi cibos dominorum, vel infirmorū, quibus inseruiunt, etiam mane, & etiam si cibi prae gustandi sint oua, vel carnes, & etiā in Quadragesima, quia non sumunt illud in cibum, sed in medicinā vel vt ex debito officio suis dominis seruiant, propter quod nec solunt ieiunium, nec excusantur ab eo. Id quod idē est dicendū de ijs, quos inter comedendū legere oportet, quia possunt presumere aliquid cœna in finem lectionis dilata, secundum omnes. Et idem de ijs, qui vespertino symbolo, seu collatione, die, qua ieiunant, vtuntur, comedendo aliquid solius fructus, vel panis, vel vtriusque morem

morem regionis fraudetur, non existante consuetudine naturam edatent. & Panor. alibi f, & cum omnia possunt consuetudine fieri h, q. 14 Non licet diem in vesper illa non fit consuetudinis, qui est, non est amplexionis fieri possent.

Dixi, *Pluribus ieiunijs*, nisi quare qui facti comedendi, & re ieiunij, secundum ea, que de iteratur de illo, quod collatione nota in vigilia Natalis facebaro confectur ieiunium) rectam seu palliat est, non autem ieiunij frangit gelus d, & Syltertia, vel vltimedit illos, toties

15 Dixi, *Vel cibifrangitur ieiunium* carnes, quales in dragesima h, in ni, vt sentit S. T. seruari videmus omnia exaque consuetudo quadragesimæ in orbe non dū est talis consuetudo

16 Dixi, *Sine carnibus* autem iustitiam, necessitatem explicatum à C

morem regionis, modo ne tantum sumatur, vt ieiunium de- fraudetur, non tantum e ne potus noccat, quod etiam nulla existante consuetudine fieri potest, sed etiam si ad sustentandam naturam edatur, & quamuis non bibatur, iuxta mentem Innocent. & Panor. & communis d, explicatam à Caietano e, & melius alibi f, & nos probauimus g, ea præsertim ratione, quod cum omnia ieiunia sint, vt prædiximus, iure humano inducta, possunt consuetudine rationabili præscripta duriora, vel blandiora fieri h, quid quid aliqui dicant.

14 Non licet tamen vti mane collatione vsitata vesperi, & prædium in vesperum differre, iuxta Caietanum i. Et merito, quia illa non fit medicine causa, nec fieri potest ratione vllius consuetudinis, quia nullibi est talis: & consuetudo, quæ contra ius est, non est amplificanda k, quamuis causa medicine, debilitatis complexionis, vel necessitatis aliqua necessaria agendi iulle id fieri possit.

Dixi, *Pluribus quam semel*, quia vnica comestio est de essentia ieiunij, nisi quatenus consuetudo aliquam paruum permittit. Quare qui facta cœna de mensa surrexit, voluntate amplius nõ comedendi, & postea redit ad eam, & comedit, videtur frangere ieiuniũ, secundũ Archidiaconum l. Pro cuius opinione faciunt ea, quæ de iteratione actus diximus late supra a. Quod idem videtur de illo, qui facta meridie cœna sub noctem simbolo, seu collatione notabiliter immoderate vitur (quod frequenter fit in vigilia Natalis Domini, præsertim in Lusitania, vbi multa ex saccharo confecta & condita propinantur, quo reuera fraudatur ieiunium) & admittit veram cœnam nomine collationis rectam seu palliatam b. Sola autem secunda comestio peccatũ est, non autem tertia, neque quarta, vel vltior, quia illa sola ieiuniũ frangit, secundum Durandum c, quæ sequuntur recte Angelus d, & Syluester e, quidquid disputer Ioan. Maior f, modo in tertia, vel vltiore non edantur cibi vetiti: quia quoties quis edit illos, toties mortaliter peccat, secundum omnes.

15 Dixi, *Vel cibi vetiti*, quia etiam vnica illorum comestione frangitur ieiunium, secundum omnes. Sunt autem cibi vetiti carnes, quales non sunt limaces g, oua item & lacticia in Quadragesima h, in alijs autem temporibus solũ carnes iure comuni, vt sentit S. Tho. i quãuis nemo id satis declarat: quod in orbe seruari videmus: tamen in Hispania, & bona parte Galliarum omnia exæquantur. In omnibus tamẽ ieiunijs seruanda est consuetudo quadraginta annorum comedendi oua & lacticia k, licet in orbe nouo, & terris noue repertis, & alijs, in quibus nõdũ est talis consuetudo, seruandum sit præfatum ius commune.

16 Dixi, *Sine causa iusta*, quia illa secundum omnes excusat. Omnis autem iusta reducit ad vnã ex tribus, scilicet impotentiam, necessitatem, & maius bonum, secundum S. Thomam l explicatam à Caietano m.

e Vtrã In- noc. in d. ru- bria d In d. rub. de obseru. ieiun. e In summa verbo ieiunium. f 2. 2. q. 147. art. 6. g In d. e. s. sent. de con- secra. 1. h Arg. c. si. de conuict. i Vbi supra.

k Ca. ad au- dientiam, de decimis, & c. odia. de re- gul. i. li. 6.

l In cap. non licet, de con- fecr. dist. 1. a C. 6. nu. 26.

b Arg. cap. 8. iun. tagl. de consuet. l. 6. c In 4. libro sent. dist. 26. d Vbi supra. par. 2. e Verb. ieiunium, q. 8. disto 4. f In dist. dist. 15. q. 6. g Maior sit. pra. h Cap. deni- que 4. dist. i Vbi supra. etc. fin.

k Arg. ca. fin. de consuetu. & l. 2. C. qua sit longa con- suetudo.

l Vbi supra. ar. 4. m In summa verb. ieiunium, c. 2.

G g s

Prima

Prima, scilicet impotentia eximit ab hac lege pueros usque ad 21. annum; *n* expedit tamē eis ieiunio assuefcere, & ob aliquam vigentem necessitatem ad id compelli possunt. *o* Hęc eadē eximit senes sexagenarios, secundum communem, licet *S. Thom.* nihil de hoc dicat, & merito, quia *p* alij alijs citius sūt ad id impotētes, & ideo arbitrio prudentis, aut superioris id reliquendum est *q* Et quidem gratia Deo, octuagesimum annum agens perinde possum ieiunare ac cum agerem sexagesimum, imo & quinquagesimum. Eadem etiā mulieres grauidas, & nutrices excusat, quippe quas non solum sibi, sed etiā alijs edere oportet, & ita vna comestio eis non sufficit, *r* imo peccarent, nisi ita robuste essent, vt vna comestione sibi & infātibz sufficere possent. *s* Eadem etiā excusat pauperes non valentes querere sibi cibum ad vnicam comestionem sufficientem, non tamen alios. *t* Eadem excusat infirmos non valentes, vel non debentes simultantū comedere quātū eorū saluti sufficiat. Eos itē, qui tā infirma sunt cōplexione, vt vacuo stomacho capitis dolorē, vel vertiginē patiantur, aut cōta nocte calere, vel dormire nequeant. *a*

Secūda causa, scilicet nēcessitas, excusat quem à ieiunando, quoties oportet facere ipsum aliquid imparibile illi ad vitē, aut sui status decori conseruationem necessariam, aut ad vitandum damnum aliquod notabile, aut lucrandum aliquid quod raro lucrifieri potest. Et omnis alia nēcessitas quę à festo seruando excusat. *b* Non tamen illa sola, nostro iudicio, excusat. Excusatur enim à ieiunio faber ferrarius, carpentarius, agricola, & quilibet alius operarius, qui aliter quam assiduo suo labore non potest se, aut suam familiam sustentare, aut collocare suas filias, aut studijs filiorum necessaria suppeditare, nec sibi, nec suis ad cultum decentem necessaria comparare, *c* qui tamen ab obseruandis festis non excusarentur. Vnde sequitur illud Eugenij IV. non tam priuilegium esse, quam iuris communis declarationem, opifices scilicet, suas artes exercentes, aut colonos, colendis, ferendisq; agris, aut alijs operam dantes, siue sint diuites, siue pauperes, ad ieiunia sub peccato mortali non teneri, & à confessarijs absolui posse, consulendo illis vt in elemosynis alijsq; pijs operibus occupentur, *d* quia nullus eorum, qui operi laborioso iucumbunt, vt plurimum tam diues est, qui suo labore ad aliquid ex predictis non indigeat. Et à fortiori excusatur, qui ieiunando non potest ad suam, aut aliorum salutem spiritualem, vel corporalem nēcessaria efficere, veluti concionari ex officio, aut obedientia, verbo, aut scripto docere, aut confessiones audire. *e* Eadem causa excusat eos, qui ieiunando, suo officio, vt par est, fungi nequeunt, quia vt ieiunium opera nēcessitatis non impedit, sic nec obligationis, & consequenter excusatur magnum iter facturis, saltē pedes, & maritus qui vxori suę reddere debitum aliter non potest, & vxor quę ieiunando marito satis placere nequit.

n Secundum eundem *S. Thom.* ibidem. *o* Arg. cap. 3. *sona*. *p* Vt ibi ait Caiet. *q* Arg. l. 1. ff. de iure del. c. de causis, de offic. del.

r Gab. in 4. lib. d. 6. a. 1.

s Caiet. in d. ar. 4.

t Palud. in 4. dist. 25. q. 4. a. 2. conclus. 3.

a Caietan. vbi supra.

b Vt ibi sup. addit. Caiet. pro quo facit cap. licet, de feris.

c Vt ait idem vbi supra. ar. 3.

d Rost. verb. ieiunium, par. 19. Sylu. ad verb. q. 3.

e Secundum Caiet. vbi supra. ar. 3. & in summa verb. ieiunium cap. 1.

17 Tertia causa sunt ieiunantibus non ieiunantibus spiritualia & cordia, quę eorum ieiunium, iuxta procedere iustitiam faciunt, quę alia ad ieiunium verum est, cuius nam si principatus Dei, & ab eo excusatus debet attendere. 18 Vnde secundum iustam causam aliorum de ieiunari nequit, & vt salubrior sit.

Dixi, Voluntas iniuncta in precepto implendi accipitur, postea de ieiunio non excusatur, an opus precepti obligatione ieiunare, & episcopus, & proepiscopus, & dum Caietanus 19 Excusatur repugnare ieiunio inter scandalum, & Deo gratias ieiunare, secundum di ieiunia autem gis esse confitetur. 20 Dixi, Si sibi iustam a non peccat, & alium suę salutis ieiunatur, & si precepto à ieiunando pro dispensatione est absolutus, parere Ecclesie.

17 *Tertia causa*, scilicet maius bonum excusat eos, qui non possunt ieiunando sanctioribus & melioribus operibus vacare, quibus non ieiunando vacarent *f*: qualia sunt opera misericordiae spiritualia & corporalia, quae suapte natura sunt actus misericordiae, quae est virtus praestantior abstinentia, cuius actus est ieiunium, iuxta Caetanum *g*: qui tamen, & Sylvester limitant hoc procedere in eis tantum, qui sine aliqua mercede ob solam charitatem faciunt, & non in alijs, qui ob mercedem id faciunt absque alia ad id obligatione voti, obedientiae, aut beneficii: quod verum est, cum id faciunt principaliter, ut se à ieiunio excusent: nam si principaliter causa se sustentandi, vel misericordiae, vel cultus Dei, & minus principaliter propter mercedem id facerent, ab eo excusarentur: quoniam id quod principaliter intenditur debet attendi *b*.

18 Unde sequitur, solam peregrinationem voluntariam non esse iustam causam excusandi, nisi cum propter personae auctoritatem aliorum devotionem auget peregrinando, & ieiunando peregrinari nequit, aut cum ardor devotionis, ex quo procedit, efficit, ut salubrior sit animae peregrinatio, quam ieiunium *c*.

Dixi, *Voluntaria*, quia secus esset quando est vota, praecipua, vel iniuncta in poenitentiam, & differri non potest, eo quod tempus implendi accedit, & socij qui tunc ad id se offerunt necessarii, postea deerunt *d*. Si autem utrumque commode facere potest, non excusatur, ut recte adnotat Sylvester *e*. Quod si quis dubitat, an opus pium & voluntarium, quod intendit, excuset ab obligatione ieiunandi, consulat superiorem, qui secularibus est episcopus, & monachis praelatus, si facile potest adiri, alioqui proepiscopus, vel parochus, quorum dicto adquiescat, secundum Caetanum *f*.

19 Excusatur etiam vxor à ieiunijs voluntarie votis, si maritus repugnat *g*, non autem quoad ieiunia Ecclesiae, nisi cum ex ipsius ieiunio inter ipsam & maritum notabilis discordia, aut odium, aut scandalum, rixa, percussio, aut blasphemia consequeretur *h*; quia Deo gratius est conferuare pacem, & impedire praedicta mala quam ieiunare, secundum eundem, dicentem in alia opera pia eiusmodi ieiunia auctoritate superioris commutari debere, quod magis esse consilij, quam praecipui nobis per praedicta videtur.

20 Dixi, *Sine causa vera vel putativa*, quia si quis bona fide credit sibi iustam ad non ieiunandum causam esse, & ob id non ieiunat, non peccat, saltem mortaliter, secundum Paludanum *i*, S. Antoninum, & alios *k*. Illi tamen, qui dubitat, an sine notabili damno suae salutis ieiunare possit, confessarius consulere debet, ut experiatur: & si per id cognouerit esse sibi notabiliter nociuum, iuste à ieiunando cessare poterit: & si adhuc dubitauerit, ad superiorem pro dispensatione confugiat: qui vero hoc noluerit facere, non est absoluendus: quia non est satis contritus, cum videatur nolle parere Ecclesiae *l*. Qui autem non potest ieiunare totam Quadragesimam

f Arg. ca. non mediocriter, de conf. 8. di. 6. *g* Vbi supra art. 2.

a Arg. 1. & qui data opera, ff. de quibus can. maior.

b 1. si quis nec causam, ff. de reb. cred. & alia quae supra c. 17. n. 208. adducuntur. *c* Lux. Caiet. 2. 2. q. 147. a. 2. & in sum. verb. ieiunij cas. 3. *d* Lux. Gab. la. 4. di. 15. q. 3. a. 1. *e* Verb. ieiunium, q. 9. par. rag. 4.

f Vbi supra. *g* Ca. maniretum, & ca. nol. 33. q. 8. *h* Lux. Sylu. vbi sup. *i* In 4. l. sen. d. 15. q. 4. a. 1. k. 2. par. tit. 6. c. 2. par. ante Sylu. verb. ieiunium, q. 8. & Caiet. in summa eod. verb. & in 2. 2. q. 147. a. 3. *l* Lux. S. Anto. in decis. quarum quaerit pro quo facit capit. ad audientiam de homic. & ca. iunonis de spons.

17 Tertia

gestimam, sed potest bis vel ter in hebdomada, tenetur id facere, eoque satisfacit praecepto, ita Caietanus *m*.

m In summa
ieiun. excul.
& 2.2. q. 147.
art. 6.
n Arg. Clem.
ne Romani,
de elect. ex
inhibitione
de app.
b In 4. di. 11.
q. 3. 2. & in
dicta q. 147.
c Ibidem.
d Ca. cu con-
tingat de fo-
ro compet.
&c. duo si-
mul, de of.
ord.
e Dict. art. 4.

21 Dixi, *Aut sine dispensatione*, quia illa excusat, secundum omnes: solus autem Papa circa ieiunia generalia dispensat absolute, ne quis ieiunii lege teneatur, vel non illis, aut illis diebus. Singulariter tamen cum illo, aut illo iusta de causa, ne illo aut illo die ieiunet, etiam episcopus videtur posse dispensare, imo & eo absente parochus, & quilibet prelatus cum suis religiosis, iuxta S. Thomam *b*, quem *c* Caietanus sequitur. Tum quia licet hoc iure expresso probari nequiret, satis tamen necessitatibus quotidie occurrentibus persuadetur. Tum quia tam frequenter sedes Apostolica consuli non potest. Tum quia videtur receptum consuetudine, quae iurisdictionem dare potest *d*.

22 Ex quo infert Caietanus *e*, non debere prelatos relinquere suae conscientiae subditos petentes ab ipsis dispensationem ut liceat eis coenare aliqua de causa in die ieiunii, aut ante horam comedere, quia potius debent eis compati, & benigne dispensando a suis scrupulis liberare, aut ieiunium in aliud pium opus commutare. Notandum tamen secundum eundem, quod dispensatus, ut comedat die ieiunii pluries, quam semel, non videtur dispensatus ut carnes comedat: neque dispensatus, ut comedendo carnes possit ieiunare, videtur dispensatus, ut possit bis eas comedere: nec dispensatus, ut ante horam iustam prandeat, videtur a ieiunando liberatus: nec necessitas, aut iusta causa, quae excusat ab integro ieiunio, videtur excusare ab omni parte illius: ieiunare enim prout potest, tenetur: quia, ut ille ait, preceptum Ecclesiae licet totum seruari non possit, seruumdum tamen est quoad illam partem, quoad quam seruari potest *g*. Notandum item, quod non excusatur quis a ieiunio propter eleemosynam, in quo multi absque textu & ratione errant, quia debitor vnus rei soluendo aliam non liberatur *h*.

f In dict. 4.
247. art. 7.
g Pro quo
aptus text.
in e. cum di-
lecti, de do-
lo & contu.
cum citatis a
glo. & docto-
ribus ibi.
h l. cum, & l.
manifesti, c.
de solut.
i 2. part. tit. 7.
cap. 2. q. 7.
k Num. pro-
ximo.

23 Tertio peccat mortaliter, qui iusta de causa excusatus a ieiunando, cum sustentari possit escis ieiunio congruis, carne, ouis, aut lacticijs vescitur, iuxta S. Antoninum receptum *i*, & probatur ratione posita sub finem *k*.

24 Quarto peccat, qui ad coenam inuitat eum, quem nescit non esse a ieiunio exemptum, & probabiliter credit, aut dubitat ob illam inuitationem ieiunium fracturum, quod alias seruaturus esset: quia dat causam propinquam peccandi mortaliter, secundum Caietanum *l*, dicentem hoc non procedere in eo, qui scit inuitatum alibi esse coenaturum: quam limitationem tenuimus primum hic, & postea contrarium in quadam additione vulgari lingua scripta per multas rationes. Nunc vero alta mente re perpensa, credimus posse saluari eam secundum mentem eius in eo, qui ex causa iusta inuitat paratum coenare, puta urbanitatis, vel amicitiae hospitalitatis, ad coenandum secum, in quantum coena est actus sustentandi naturam, & de se bonus vel indifferens, nullatenus

12.2. q. 147.
art. 4.

consentiendo
25 Credimus
alium, ad aliqu
nullatenus co
Tum quia De
sunt peccata, c
ab eo, per qu
licet gauder
rale. De occisi
redemptio, & d
illud gloriæ e
rāni gaudem
sit peccatum.
ab usurario, q
cipere sub eis
Tū quia licet
cramera, in qu
dum est supra
creditur mere
ri permittitur,
peccatoribus
tatione, licet il
carum si, imo &
egentibus, im
dū omnes *g*. T
ceno, ut confir
datur superstit
tus Laurent. di
duca, cum tamo
multi martyre
tamen ex parte
stolus prouoca
resistendo ne
quam eius pro
contrarium ad
sine iusta causa
causa quatenus
ihus diei fran
hanc resolutione
26 Quarto pec
hospes, aut cau
familis, aut al
suam tabernac
bus illos ieiun
aut dubitare d
pij peccati, est
secundum Caie
con

consentiendo in eum, quatenus est fractio ieiunij.

23 Credimus enim licere inuitare, & prouocare iusta de causa, alium, ad aliquem actum suo genere bonum, vel indifferentem, nullatenus consentiendo in eum, quatenus fit male, vt est malus.

Tum quia Deus ipse inuitat, imo iuuat ad agendum aliqua, que sunt peccata, quatenus sunt entia, quia quatenus sunt talia, sunt ab eo, per que omnia facta sunt a, vt dictum est supra b. Tum quia licet gaudere de eo, quod est peccatum, alia ratione, qua quia est male. De occisione enim Christi gaudemus, qua parte est nostra redemptio, & dolemus, qua parte fuit grauissimum peccatum, iuxta illud glossæ c: *Actio displicuit, passio grata fuit.* & de occisione tyranni gaudemus, qua parte est liberatio populi, licet alia ratione sit peccatum. Tum quia licet egenti mutuū petere simpliciter ad vsurario, qui scitur non esse mutuaturus sine vsuris, imo & accipere sub eis non consentiendo in datione, quatenus est mala.

Tum quia licet parochiano petere, & accipere a suo parochio sacramenta, in quibus dandis ille peccat, & creditur peccare, vt dictum est supra d. Tum quia licet locare meretrici domū, in qua creditur meretricatura, sita in ea parte vrbis, in qua meretricari permittitur, vt dictum est e. Tum quia licet vendere, aut dare peccatoribus non excommunicatis necessaria, & utilia ad sustentatione, licet illa directa ad peccandum, vt ipsi dirigunt, sint peccatum, imo & oportet id facere, etiam excommunicatis extreme egentibus, imo & infidelibus volentibus infideliter viuere, secundum omnes g. Tum quia licet petere a Gentili, Iudæo, vel Saraceno, vt confirmet iuramento contractum, licet sciatur, vel credatur superstitiose, & cum peccato iuratus h. Tum quia Beatus Laurentius dixit Decio tyranno, *Assatum est iam, versa, & manduca,* cum tamen illa versio esset peccatum ex parte assantis. Et multi martyres prouocarunt tyrannos ad sui occisionem, quæ tamen ex parte eorum erat peccatum. Quin & S. Andreas Apostolus prouocauit ad sui crucifixionem, & in eius protractione, resistendo ne deponeretur, quum tamen vtraque tam crucifixio, quam eius protractio esset grande peccatum. Et rationibus in contrarium adductis responderi potest, eas procedere in eo, qui sine iusta causa inuitat, vel consentit in actum cœnandi, vel cū causa quatenus est peccatum, vel est causa ob quam ieiunium illius diei frangitur. Per quæ omnia declarantur dicta a, que ad hanc resolutionem sunt reducenda.

26 Quarto peccat qui patet familias, œconomus, tabernarius, hospes, aut caupo, mane aut vespere diebus ieiuniorū suis filijs, famulis, aut alijs, quorum curā gerit, cibos ministrat, aut ijs, qui suam tabernam, aut cauponā adeunt, propinat eos cibos, quibus illos ieiunium soluturos sine causa credit, aut saltē dubitat, aut dubitare debet: quia quauis fortassis non sit causa principij peccati, est tamen causa actus, per quem peccatum exequitur, secundum Caietanum b, aut continuationis illius, & ita peccato

con-

a Ioan. 1.
b Pralud.

c Cap. 2. de consecr. eccl. vel altar. li. 4.

d Cap. 14. n. 16.
e Supr. c. 17. num. 196.

f Cap. 2. ubi denique, & c. mensam 17. qu. 3.
g Per cap. pasce, 8. dist. h Cap. mouet, 22. q. 2.

a In di. num. 26. & 37. & sub cap. 20. num. 20.

b 2. 2. q. 147. art. 4.

con-

e In 4. d. 15.
 q. 4.
 d. In 4. li. sent
 d. 16. q. 3. a. 3.
 dub. 6.
 e Gab. vbi sup
 f Palud. in 4.
 d. 15. q. 4. a. 5.
 g Arg. c. 2. de
 obsecu. ieiun.
 h Vbi supra
 i In Enchir.
 de Orac. cap.
 nemi. n. 32. &
 Angelus vbi
 sup. parag. 3.
 & 4.
 k lux. glo. ca.
 vnum, parag.
 alias, verb.
 ieiunantib. 25
 di. & Palud. 4.
 d. 15. q. 4. a. 4.
 l 2. 2. q. 147.
 ar. 7.
 m Verb. ieiun.
 nium, parag. 2
 n lux. Inno.
 in rubric. de
 obsecu. ieiun.
 & Syluest. vbi
 supra q. 1. di.
 & 3. & Gab.
 in 4. dist. 16.
 quæ. 3. a. 7. &
 Ang. ver. ieiun.
 iun. parag. 2.
 o 2. par. tit. 6.
 c. 2. parag. eod.
 a Vbi sup. &
 Cai. vbi sup.
 dicto art. 7.
 b Palud. in 4.
 d. 25. q. 4. a. 2.
 & Gab. ibid.
 q. 3. ar. 1. no.
 tab. 4.
 c Cap. si quis
 presbyter 37.
 a. & lux. S. Th.
 in 4. d. 25. q.
 3. ar. 3.
 d Arg. cap. v.
 einam. 76. di.
 quod. ibid.
 & in c. si quis
 presbyter
 tradit. uterque
 Cardinal.

consentit & cooperatur, vt Ioan. Maior e tradit, non autem si factis apparet eos non teneri ad ieiunandum, eo quod sunt iter facientes, adolefcentes, senes, infirmi, grauidæ, aut nutrices: aut probabiliter credit habere aliquam causam occultam legitimam non ieiunandi, & illis occulte ministrat, aut saltem sine scandalo alicuius. Ad quæ reducenda sunt, quæ tanto apparatu ait Gabr. d. Resoluens tamẽ tabernarios & caupones, qui parati sunt ministrare cibos in die ieiunij quibuscunque petentibus, nulla admonitione de ieiunio facta, nullaque ratione habita, an habeat iustam causam non ieiunandi, an peccent, aut non, mortaliter peccare, quod ex prædictis sequitur.

27 Quinto peccat mortaliter, qui in diebus ieiuniorum cibos vitios ministrat sine dispensatione legitima, nec consuetudine id permittente. e

Sexto peccat, qui mane comedit in die ieiunij per talem ignorantiam, vel incogitantiam, quæ à violando ieiunio excusat, & ob id non ieiunat, quia non obstante tali esu perinde poterat ieiunare, ac si nihil comedisset, & hora consueta vesci f. Dixi, 74. lem; quia secus est si est eiusmodi, quæ à violando nõ excusaret, eo quod iam fractum ieiunium reparare non potest illo die, & alio non tenetur, secundum omnes g. quidquid dicit Paludanus h, vt qui vno die preces horarias omittit, non tenetur altero die recitare, vt late diximus i.

Septimo peccat, qui notabiliter absque iusta causa horam comedendi in loco consuetam preuenit k, quia ieiunium frangit, quod probat Caiet. l. quidquid dicat Angelus. m. Secus si iusta de causa id facit, vt quia non vacabit hora consueta comedere, siue ob iter arripiendum, siue ob hospites, siue ob aliam honestam causam. n. Licet autem pro libero proferre horam, modo sine superstitione fiat, iuxta S. Anton. o ab omnibus receptum. Nec frangunt ieiunium, qui ante vespas Quadragesime comedunt, vel alijs ieiuniorum diebus ante nonam recitatam, quamuis officijs diuinis addicti id facere sine iusta causa non debent, iuxta S. Anton. a

Octauo peccat, qui compellit famulos ad ieiunandum obligatos in diebus ieiunij ad opera illi imparibilia, quæ commodè in alium diem differri possunt. b Id quod item dicendum est de eo, qui ieiunat diebus Dominicis, quia superstitiose credit in illis ieiunandum esse contra consuetudinem Christianam c, secus si ieiunet ob salutem suam, studium, domadam carnem, aut alios bonos fines, imo meretur d.

De tertio præcepto Ecclesiæ:
 De soluendis decimis.

28 Decime quoad quotam iuris humani, quoad sustentationem diuinam, & ita quoad illam tolluntur consuetudine, & non quoad hanc num. 30.

29 Decime

29 Decima tripl
 30 Decimam info
 31 Decima perfo
 31 Decima solu
 31 Decimas debe
 32 Primitie vt d

28 Contra ho
 taliter, pri
 non soluit integ
 quæ Innoc. com
 tu dico, primo,
 Innoc. h. qua vnd
 me Leuitarum c
 unerat lex iudic
 sustentationem,
 uebat diuina cu
 generali, Dignus
 h declaratum ibi
 quamuis Innoc.
 præsertim à Petr
 mas etiam quoa
 certum est eam
 Moysen, nec po
 ligauerit, quod
 ter erat iudiciali
 rum; sed de fide
 or: ait contrariu
 non debeant cer
 ctum Rauennat
 quod eorum dici
 non expirasse, q
 quia intelligend
 lege diuina veter
 vit Caietanus e.
 29 Secundo dico
 lem, & mixtam. P
 rum: tritico scilic
 sola industria, aut
 cedis, mercis, offi
 prædijs, & partim
 dum, & pullorum
 quam Verus, qua
 vere iubebat.
 30 Dixi, Ecclesiast
 ctam. Dixi, iure
 ac, vel conuenti

- 29 Decima triplex, prædialis, personalis, & mixta.
- 30 Decimam insolitam non imperat Papa.
- 31 Decima personalis in quo a prædiali differt, & non soluitur.
- 32 Decima soluenda non deducta impensa, nec semine, &c.
- 33 Decimas debens, vel impediens ante restitutionem non absoluitur.
- 34 Primitiæ & decima soluenda.

28 Contra hoc præceptum de soluendis decimis peccat mortaliter primo, qui decimam Ecclesiasticam iure debitam non soluit integre cui debet, secundum omnes e, & illa multa quæ Innoc. communiter receptus citat f, pro quorum intellectu dico, primo, quod lex illa vetus g reperita in multis locis ab Innoc. b qua vndecim tribus Israël iubeantur soluere duodecimæ Levitarum diuino cultui additæ decimam omnium fructuum erat lex iudicialis quoad quotam: quamuis quoad congruam sustentationem, quæ debebatur ei, eo quod erat dicata, & feruebat diuino cultui, erat moralis, & naturalis deducta ex illa generali, *Dignus est mercenarius mercede sua i*, secundum S. Thom. h declaratum ibi pulchre per Caiet. & late probauimus alibi l: quamuis Innoc. m & Glossan recepta ab omnibus fere nostris, præsertim à Petro Rauén. in fine sui compendij, teneant, decimas etiam quoad quotam iure diuino deberi o. Sed male, quia certum est eam non deberi lege naturali, cum illa nullum ante Moysen, nec post eum ante Christum, alios, quam Hebræos ligauerit, quod fecisset, si esset lex naturalis, a & consequenter erat iudicialis, vel ceremonialis, quas non solum est verum, sed de fide, cessasse à passio Christo b. Vnde Ioannes Maior ait contrarium esse heresim, licet Canonistæ illud tenentes non debeant censerî hæretici, & d speciatim consulat prædictum Rauennatem mordicus insequentem Innocentium, eo quod eorum dicta consequitur præcepta iudicialis legis veteris non expirasse, quod est heresis. Nec obstat dictus parag. ille: quia intelligendus est de lege, quæ diuina esse solebat: aut de lege diuina veteri, quæ nouæ humanæ exemplo fuit, sicut dixit Caietanus e.

29 Secundo dico, triplicem esse decimam: Prædialem, personalem, & mixtam. Prædialis est, quæ prouenit ex fructibus prædiorum: tritico scilicet, vino, oleo, &c. Personalis est, decima lucri ex sola industria, aut labore personæ questu: quale est lucrum mercedis, mercis, officij, venationis, &c. f Mixta est, quæ partim ex prædijs, & partim ex industria capitur: qualis est coetuum pecudum, & pullorum auium. Et ita hæc lex Ecclesiæ est generalior quam Vetus, quæ solum decimam prædialem, aut mixtam soluere iubebat.

30 Dixi, Ecclesiasticam, ad includendam triplicem decimam supra dictam. Dixi, iure debitam, ad excludendum eam, quæ consuetudine, vel conuentione rationabili non debetur, quod fere tota Italia

e Perc. dest. mæ, c. rener. timini, l. 6. q. 2. f In rubr. de decim. alias in c. un. de paroch. illi proximo. g Exod. 22. h Vbi supra. i Lucz 10. j Quolib. 2. art. 8. & quolib. 6. art. 10. & 2. q. 87. art. 1. l In repet. c. ins. natural. 1. d. & in c. 1. de deci. l. 6. & in repet. c. ad huc, de præbend. notat. 1. 8. dicto. m Vbi supra. n Ca. 1. de decim. l. 6. o Per cap. in aliquibus parag. ille de decim. & alia quæ ibi allegat gloss. a Arg. cap. ins. genium 1. di. fin. & prin. 5. dist. b parag. sen. 4. dist. 8. c. 1. do purific. post part. c In 3. l. sen. dist. 37. in q. 26. col. 2. d Col. ante penul. & seq. e In d. art. 1. & facit in simili, cap. cum esset de rest. & ad c. Quadragesimæ de consecr. dist. 5. apte responder. in col. penult. f Ca. ad Apostolicæ, & pastoralis, c. gloss. & eis Adnotat. de decimis.

autem si fa-
unt iter fa-
utices: aut
m legitimã
ne scandalo
ait Gabr. d
sunt mini-
nulla ad-
an habeat
mortaliter
m cibos ve-
uerudine id
alem igno-
excusat, &
poterat ie-
f. Dixi, T-
excusaret,
t illo die, &
aludanus h,
r altero die
horam com-
um frangit,
s si iusta de
medere, siue
oneflã cau-
ne iuperstie
ec frangunt
nt, vel alijs
ijs diuinis
Anton. a
obligatos
modè in a-
n est de eo,
redit in illis
m e, secus si
m, aut alios
ionem diuinã
non quoad
29 Decima

Italia seruat, & bene quidem, quia quum, vt prædictum est, decima non debeat quoad quoriam iure diuino, potest illa diminui vel tolli, modo congrua sustentatio iure naturali debita relinquatur ministris Ecclesiasticis g.

g Arg. esp. si. de consuet. & l. 2. C. quæ sit lōga consuet.

Ex quibus sequitur primo, quod qui soluit minorem partem, quam decimam, vel decimam de vnis fructibus, & de alijs non, modo soluit totam partem consuetam, & de omnibus fructibus decimari consuetis, satisfacit: modo suam parochus congruam sustentationem habeat, per prædicta, etiam in duobus casibus de quibus Panor. h quem sequitur Angel. i quorum quidem prior est, quando Papa soluere iuberet: quia reuera opinio prædicta Theologorū supra efficaci ratione comprobata, cui modi iussus absque noua causa non esset iustus, & ab eo supplicari posset k. Posterior vero est quando ministri Ecclesie necessitate pressi decimas peterent: nam & in hoc casu non esset soluenda quota decima præcise, sed plus vel minus, vel tantum prout congrua sustentatio plus minus, vel tantum requireret: quia hoc iure naturæ, cui humana consuetudo derogare nequit, debetur: illa vero humano, cui consuetudo derogata.

h In c. 3 no. bis, de decim. i Verb. decima, parag. 2. k iuxta cap. si quando de rescript.

a Cap. 50. de consuet. vr. d. cum cum supra, au. 28.

31 Sequitur secundo, idem dicendum de personalibus quod de alijs, videlicet quod non debentur, vbi est consuetudo legitime præscripta non soluendi eas: qualis est fere nostra ætate in toto orbe Christiano, exceptis salariorum famulorum & famularum aliquarum regionum Hispaniæ. Inter has enim, & alias hoc solum interest quod ea nūquam fuerunt debita iure diuino, etiam veteri, illæ vero sic Hebræis tantum: & quod in his deducuntur impensæ, & solum lucrum decimatur: in alijs non item per notata b, id tamen est certum de lucro illicito, quod est restituendum, non esse soluendam decimam personalem: de alio vero sic, modo non sit per notorium peccatum questitum, ex tali enim lucro non est accipienda, ne illud approbari videatur, iuxta glossam communiter receptam c.

b In c. ad Apostolica, ca. non est, ex transmissa, parag. pastoralis, de animis.

c In d. ca. ex transmissa.

d Contra ca. tur nobis, & ca. non est, de decim.

e Ioan. Maior, vbi sup. f Arg. ca. certificari, de sepul. & cap. ea re de iure iur.

g Cap. statimus, & c. venient, de transacti cum eis adnotat.

h In sess. 25. c. 12 de ref.

i Arg. coram quæ dicta sunt supra c. 17. num. 56.

k Cap. peccatum de regul. iuris, lib. 6. restituitur.

Secundo peccat, qui soluit quidem decimam iure debitam, sed deducit prius impensas sationis, aut collectionis fructuum, aut sementis, aut pensionem, quam domino prædij soluit d, aut decima partem peiorem: quia licet non debeat optima, debetur tamen mediocris e.

Tertio peccat, qui soluit quidem omnes decimas debitas, sed non vbi, quando, vel quibus, iure, vel consuetudine legitima debet f, nisi legitimo pacto inter Ecclesiasticos, & laicos excusetur g.

31 Quibus addo, quod Cōcil. Trid. h sic præcipit, Qui decimas, aut subtrahunt, aut impediunt, excommunicentur: nec ab hoc crimine, nisi plena restitutione secuta absoluantur: quod intelligimus de ijs, qui restituere possunt antequam sacrosanctum corpus Domini sumere debeant, aut moriantur. Condonatio vero facta ab eo, cui debetur, sufficeret ex mente glossæ solemnæ k. Nec refert, an diues

an diues sit qui...
ior, quidquid...
donando diuiti...
cipiendo, quod...
restitutionem, i...
Quarto peccat...
debitas non so...
tor religiosus, v...
tione decimarum

De qua

- 33 Confessio on...
& inter d...
nisi, & c. g.
- 37 Consiendo q...
ter, & seq...
- 40 Confessio tab...
- 41 Consiens, qu...
& 42.
- 43 Penitentiam
- 44 Confessarij d...

33 Contra ho...
mortalit...
erutionem, & po...
no, cui debet, co...
fessionem non si...
tias quis propon...
omniū sententia...
mur) sacramenta...
rit, cum quatuor...
Dixi, habens d...
autem videtur ha...
bonum discernit...
interficere: aliens...
modi, negatiue r...
panem porrigere...
omnes eodem te...
siderare debent i...
suetudo, vt vno, a...
communicent, q...
34 Dixi potest, q...
excommunicatus...
ca consilio confe...

an diues sit qui debet, an pauper, vt recte significat Ioan. Maior I, quidquid sentiat S. Anton. m nisi q. o i beneficiarius condonando diuiti, quod pauperibus est erogandum, & diues accipiendo, quod illis erat dandum, peccare possent, & teneri ad restitutionem, iuxta ea quæ diximus. *z*

Quarto peccat, qui primitias iure, vel consuetudine legitime debitas non soluit, vbi, quando, & quibus debet, & concionator religiosus, vel confessarius qui dehortatur, aut auertit à solutione decimarum, est etiam excommunicatus, iuxta dicta infra.

De quarto præcepto Ecclesiæ: De semel in anno confitendo.

- 33 Confessio omnium mortalium intra annum per seipsum necessaria: & interdum ante Quadragesimam: venialium vero utilis tantum: nisi, &c. & seq.
- 37 Confitendo qui mentiens, vel nolens integre fiteri peccat mortaliter, & seq.
- 40 Confessio talis, qualis eius finis, & quis principalis.
- 41 Confitens, qui laico, vel qui confessionem iterans peccat mortaliter, & 42.
- 43 Penitentiam iniunctam qui non implens peccat mortaliter.
- 44 Confessarij dictum qui reuelans peccat mortaliter.

Contra hoc præceptum de semel in anno confitendo peccat mortaliter primo, qui non confitetur iam habens discretionem, & potest omnia sua peccata mortalia semel in anno, cui debet, confiteri a. Et quamuis omittere vno anno confessionem non sit nisi vnum peccatum mortale b, tamen, quoties quis proponit non confiteri toto anno, toties peccat, iuxta omnium sententiam. Quid autem sit confessio (de qua loquimur) sacramentalis, & quæ sexdecim conditiones, quas requirit, cum quatuor notabilibus, actum est supra c.

Dixi, habens discretionem, ad excludendos eos, qui ea carēt d: eam autem videtur habere puer, qui ob malefactum verecundatur, & bonum discernit à malo, & interrogatus, an liceat innocentem interficere? aliena inuadere? superiori maledicere? & alia huiusmodi, negatiue respondet Et interrogatus: an bonum sit esuriēti panem porrigere? adire Ecclesias? affirmatiue respondet. Sed non omnes eodem tempore eam consequuntur, quod diligenter considerare debent ij, quibus illi subduntur e. Porro decens est consuetudo, vt vno, aut altero anno prius incipiant confiteri, quam communicent, quo maiori cum reuerentia id faciant f.

Dixi, potest, quia si copiam confessarij non habet, aut est excommunicatus, & non negligit procurare absolutionem, aut ex consilio confessarij in longius tempus confessionem differt, aut alias

I Vbi supra. m 2. par tit. 4 c. 2. parag 7. n In tract. de redditibus, c. 2. cl. q. 1. monie 22. & 51. cita supra cap. 17. nu. 24. & speculius in ca. non liceat, r q. 2. parag. 1. num 5. o Iuxta cap. 2. & ibi. notata de decimis, & traus S. Thomas 2. qu. 86. p. ca. 2. num. 145.

a Cap. omnis vtriusque sexus, de poen. & remiss. b Vi significat glo. singulari in summa de poen. dist 5. c Cap. 2. d Dist. cap. omnis.

e Argu. cap. duo ita nomina, 25. q. 4. f Maior. in 4 lib. sent. dist. 17. q. 2.

H h

aut alias

g Arg. e. quia
diuersarum
d. confessio,
praben. & tra
dit S. Anton.
2. pars. tit. 9.
cap. 8.
h Et in 4. li.
sent. dist. 16.
per omnes.
i Sess. 14.
canon. 5.
k Arg. ea. si
quis autem
de poen. di. 7.
o In dict. 4. li.
sent. dist. 16.
sub fin.
b lo. Maior.
& alii vbi
supra.
e Syll. verbo
confessio. 1.
q. a. par. 3.
d In d. c. 2.
e In d. c. 2.
n. 6. & duob.
seqq.
f par. confi
detemus au
theo. de trit.
& remis. col.
2. & e. consu
luiti 2. q. 5.
g In c. fra
tres de poen. d.
2. num. 16.
h Vbi supra
cap. 5.

i Cap. 9.

k Cap. quem
penitet. de
poen. dist. 1.
l In 4. libro
sent. dist. 17.
q. 1. art. 1.
m In 4. de
confess. q. 1.
n In c. quem
penitet. de
poen. dist. 1.
o Cap. qualis.
30. q. 5.
p In dicta
sessio. 14.
canon. 5.

aut alias impeditur, non peccat g.

Dixi, peccata mortalia, quia hoc preceptum non includit venialia, etiam si mixta sint mortalibus, iuxta gloss. in cap. omnis, receptam ibi b, & probatam per Conc. Trid. i nisi quando dubitatur an sint mortalia k, aut tanto affectu est in illa, quod timeat se per ea in mortale inducendum, nisi fortiter frænet illa confitendo, iuxta S. Bonavent. a Quibus consequens est, posse quem si velit, confessio vno veniali peccato alterum tacere b. Utile tamen est carenti mortali sæpius venialia confiteri: quia per id augetur gratia, poena purgatorij minuitur, & propositum numquam peccandi mortaliter renouatur, & habitus venialiter peccandi diminuitur c. Dixi, semel in anno, & omnia, propter ea quæ dicta fuerunt.

35 Secundo peccat mortaliter, qui non confitetur, etiam extra Quadragesimam, occurrente casu in quo ad id obligatur. Quinque autem casus eartigimus, quibus prædictus Ioan. Maior. addit alium, in quo quis nouit se memoriam omnium totius anni peccatorum in Quadragesima minime habiturum, quod videtur utile, sed non necessarium. Tum quia fere omnes in anni decursu toties peccamus, vt veri numeri in Quadragesima non meminerimus. Tum quia nulla lege ad id obligamur, & sine lege non est asserenda obligatio f. Tum quia Conc. Florent. citatum à nobis, cui Trident. consentit h, tantum obligat ad confitenda peccata, quorum meminimus: in quod tamen adhibenda est mediocris diligentia, quam ibi determinauimus, sed non illa noua, quam Maior sine textu, & ratione necessariam excogitauit, quaque scrupulis onerari possent poenitentes.

Tertio peccat, qui non iterat confessionem in quibus casibus iteranda est, supra i positis, sciens, aut scire debens se ad illud teneri, iuxta mentem omnium.

36 Quarto, qui confiteri potest ore proprio per semetipsum, & non vult id facere, nisi tantum per scriptum, vel nuntium ob segnitiam, aut pudorem k. Dixi, potest, quia qui per seipsum confiteri nequit, non tenetur ad confitendum per alium, nec per scriptum, nec etiam per interpretem. Si tamen id faceret, valeret confessio, & absolutio quæ scripta mitteretur, secundum Paludanum l, & clariorius Adrianum m, quos secuti fuimus n, & nunc etiam sequimur, quamuis aliqui contradicant. Tum quia illa quæ per interpretem fit, semper fuit, & est in vsu Ecclesiæ, & eam, quæ per scriptum à presente poenitente fit, probat glossa o. Tum quia falsum est de ratione intrinseca confessionis esse, vt sit secreta. Conc. enim Trid. p expresse ait, posse etiam fieri eam publice, licet nemo ad id teneatur: & si id esset verum, confessio, quam tertius insidiosè audiret, nihil valeret. Tum quia dictum cap. quem penitet, habens non esse faciendam per scriptum, intelligi debet, quando verbo commode fieri potest, ne contradicat prædicto c. qualis: quod secundum vnum intellectum glossa habet eam per scripturam fieri posse. Tum

se. Tum quia h
menti poenite
posita retrahit
fientes scribo
migrare neque
37 Quinto pecc
mando, aut n
mo sacerdote c
re b. Dixi, mort
tum veniale, n
confiteri, siue
solo eo quod i
catur non est n
quo illud fit, p
tiosum d. Dixi,
quando quis n
quia est menda
non subiiciens
qualis non est
38 Et quod di
legitime confes
triusque sit sus
nem Catholicæ
f diximus, conf
tale alias legit
39 Sexto pecca
ri aliquod pecc
quod agnoscer
teat peccati no
40 Septimo pe
puta, ad confes
tale, aut ob van
finis mortalis e
quia confiteri
eximus vir illi
alia principalit
aut inane in glo
est, vt latissime
quis dicatur cō
populo, aut ob
satis est quod a
pluris quam cō
faciunt, quam u
pædictorū, aut
ea quæ in locis
causa principal
quitur non pecc

se Tum quia hæc opinio misericordiam Dei, virtutem sacra-
menti poenitentia & deuotionem poenitentium auget : & op-
posita retrahit à confitendo alienæ linguæ homines, & mutos
sientes scribere, & agrotos in domum parochi agrotantis
migrare nequeutes, quod tetigimus a.

37 Quinto peccat mortaliter, qui mentitur in confessione, affir-
mando, aut negando aliquod mortale, nisi affirmaret absq; ani-
mo sacerdotē decipiendi, putans se sancte posse nimis accusa-
re b. Dixi, mortale, quia si solū affirmaret, vel negaret falso tan-
tum veniale, non peccaret mortaliter, siue proposuisset illud
confiteri, siue non quidquid dicat Caietanus c: quia mendaciū
solo eo quod in iudicio interiori confessionis, aut exteriori di-
catur non est mortale, quamuis sit de re quæ ad iudicium, in
quo illud fit, pertineat nisi sit iuratum, aut notabiliter perni-
tiosum d. Dixi, eo solo, quia vt scripsimus, potest esse peccatum,
quando quis nullum aliud verum confiteretur: non quidem
quia est mendacium, sed quia irreuerentiam sacramento facit
non subiiciendo materiam ad illius exercitium sufficientem:
qualis non est peccatum falsum, licet veniale verum sic.

38 Et quod dictum est de veniali, est dicendum de mortali alias
legitime confessio, cum neutrius confessio sit necessaria, & v-
tiusque sit sufficiens materia sacramenti, secundum commu-
nem Catholicorum. Vnde sequitur non peccare mortaliter, vt
f diximus, confitentem negantem se admisisse peccatum mor-
tale alias legitime confessum.

39 Sexto peccat, qui inter confitendum proponit non confite-
ri aliquod peccatum mortale si confessarius non interroget:
quod agnoscens confessarius procurare debet, vt eum poeni-
teat peccati nolendi confiteri integre g.

40 Septimo peccat, qui confitetur ob finem mortaliter malum:
puta, ad consequendū aditum faciendi aliquid quod esset mor-
tale, aut ob vanam mortalem gloriam: quia omnis actus, cuius
finis mortalis est, ipse quoque talis est h. Dixi, mortaliter malum,
quia confiteri ob finem veniale, non est mortale: quamuis enim
eximus vir illic Angel. i teneat, cōcionari, Missam celebrare, &
alia principaliter diuino cultui dedicata facere propter honorē,
aut inanem gloriam, esse mortale, contrarium tamen tenendū
est, vt latissime k demonstrauimus. Addimus autem, quod vt ali-
quis dicatur cōfiteri principaliter, ne noietur, aut infametur in
populo, aut ob metum apparitoris siue Merini, aut poenæ, non
satis est quod alias nō confiteretur, sed oportet, vt id æque, aut
pluris quam confessionem & absolutionem faciat, quod pauci
faciunt, quamuis multi non confiterentur, nisi aliquo respectu
predictorū, aut alio simili temporario in id mouerentur, per
ea quæ in locis supradictis diximus, præsertim a disputando de
causa principali, & minus principali actus humani. Vnde se-
quitur non peccare mortaliter eos, qui ne suam existimationē
se. Tum

a In dicto c.
quem poen-
de poen. dist.
1. nu. 4.

b Vt diximus
in d. ca. fra-
tres, nu. 17.
c 2. q. 6. 4. 5

d Vt diximus
in c. fratres
de poen. di. 1.
n. 18. & in c.
inter verba,
n. 23. & sup.
ca. 18. n. 7. q.
2.

f In d. c. 2. q.
4.

g contra pecc
in c. omnis &
conc. Ploc. &
Triden. sess.
14. c. 5.
h Cap. cum
minister. 23.
q. 5. cum his
quæ late ad-
dicimus ei.
i Verb. varia
gloria, parage
1.
k In rep. c.
inter verba
11. quæst. 3.
concl. 4. q. 2.

a In d. esp.
cum minister.
nu. 43.

honestam amittant, confessario cuidam familiari suo confitentur omnia sua peccata, etiam obscœna, & postea alteri probò & graui solum leuiora, quod de se nō est malum, & si finis venialis fuerit, peccatum veniale erit, & si mortalis, mortale, & si bonus, qualis frequenter est, sanctus & probus, imo interdum necessarius, quidquid dicat Syluester *b*, & alij, quorum dictum ad distinctionem dicti nostri reduci potest.

41 *Octauo* peccat, qui confitetur laico, vel clerico non presbytero absque necessitate, cum possit confiteri presbytero, aut eū necessitate, animo accipiendi ab eo absolutionem sacramentalē, aut detegendo peccata mortalia secreta imprudēter, iuxta Scotum, & communem *c*, & Card. Turrec. *d* quod *e* diximus, intelligendum esse solum de eo, qui confitetur peccata, quibus absq; peccato mortali se infamare non potest, & de eo, qui scit absolutionem sacramentalem, datam à laico, etiam in vltima necessitate, esse sacrilegium, & esse graue peccatum interdum seipsum infamare, etiam ad veniam à Deo obtinendam, non autem de eo, qui bona fide credens (licet per ignorantia iuris) licitum esse, hoc fecit, eo quod communiter id inter imperitos licitum existimatur: quod tamen falsum est, iuxta omnes *f*.

Nono peccat, qui confessus laico tempore necessitatis peccata mortalia, non confitetur eadem postea, cui debet tempore quo confiteri tenetur, iuxta omnes *g*, qui ad confitendum ea non secus tenetur, quam si nullatenus confessus ea fuisset *h*.

42 *Decimo* peccat, qui peccatorum semel bene factam confessionem iterat secūdo, tertio, & sepius propter scrupulos, cū periculo desipiendi ob nimiam de re tristi cogitationem, aut cum scandalo notabili confessarij, aut notabili infamia tertij *i*. Dixi, cum periculo & scandalo, quia non videtur plusquam veniale id facere sine illis, licet sit veniale, quia procurada est tranquillitas animę & cōscientię, quā eiusmodi scrupulosa repetitio dimittit, & ideo semel cōfessus, & absolutus cōuenienter iuxta iudicium docti confessarij, quiescere debet, imo, & credere, se cōfessum fuisse illa, quę postea occurrunt, quę nescit, an fuerit cōfessus, vel non, sed habet probabilē causam credendi se illa cōfessū, quia ob hoc nullo se periculo subiicit, eo quod certo nesciat, se illa cōfessum nō fuisse, morbus enim, quo laborat, excusat eū, & facit, vt pro certo habere debeat, quod alius recte cōpositus pro dubio repurare deberet, eo quod passio inordinata timoris iudicij cōstantiā ei adimit, & tot dubia phantasia excitat, vt ad timendū nūquam se bene confessum inducat, & non sine magna molestia phantasię motus sedare possit, per quod multa pericula tā corporis, quam animæ incurruntur, & multa vtriusque opera bona impediuntur, vt recte post alios cōsiderat Caietanus *a*, addens idē dicendum de ijs, qui iterant confessiones, nō quia sunt scrupulosi, sed quia numquā proponūt omnino integre cōfiteri, vt debēt, quia mortaliter peccant, non quia iterant

b Verb. con-
fess. 1. q. 7.

c In 4. libr.
senten. dist.
24. q. 1.
d In capitu.
quem peccat
ret. de peni.
dist. 1.

e Sicut in c.
1. de pen. di.
6. an 7. v. que
ad 83. & in
reper. d. cap.
inter verba
concl. 4.

f In dict. 4. l.
senten. d. 17.

g In 4. di. 17.
& c. omnis de
pen. & re-
miss.

h Ut diximus
in di. c. 2. de
pen. dist. 6.
num. 83.

i Ut diximus
in di. c. inter
verba, 11. q.
3. num. 729.
& in c. fin.
de peni. di.
5. nu. 130 &
aliquid in c.
1. n. 98. & 99.
de peni. d. 1.

a In summ.
verb. confess.

iterant (cū ad i-
reuerēciam ta-
b Verum est er-
rum semel ben-
iterū ea confite-
sine rādio cōfē-
mento fiat: qu-
nem remissa fu-
tota pana tem-
eterna mutata
fessionem toll-
penitens conf-
talis absolutio
etiam dimini-
stin. e Quanto pl-
tanto facilius con-
mus, & sic inte-
43 Undecimo p-
sitam, & à se ac-
catorum mort-
plere possit. D-
ceptare, nisi vt
latius alijs *f* dix-
iorem vim hab-
rius iudicis in f-
tum sui obligat-
communis int-
illo Euāgelij: Q-
ta tantum nec-
fessionem, quia
tur: puta, vt sin-
debet restituat,
expressio eius,
rat statuit *d*. Di-
obligat ad mor-
44 Duodecimo
à confessario s-
mentum nota-
babiliter redu-

De quint

45 Communica

45 Communice

45 Obligatio

iterant (cū ad id teneantur) sed quia non bene iterant, & magnā irreuerētiā tanto sacramento faciūt, contra ea, quę ait S. Tho. b. 2. 2. q. 99. 2. 3. Verum est etiā, quod quāuis nemo ad confessionē peccatorum semel bene factam iterandam teneatur, sanctum tamen & iterū ea confiteri, si deuotionis causa, cū quieſta conscientia, & sine tādio cōfessariorum, & aliorum bonorum operū impedimento fiat: quia quamuis per primam cōtritionem, & cōfessionem remissa fuerit eorū culpa, frequenter tamen nō remittitur tota pāna temporaria hic, vel in purgatorio subeunda, in quam eterna mutata fuit, quę per secundam, tertiam, & quartam confessionem tollitur, aut diminuitur, tam ratione verecundię, quā pœnitens confessione afficitur, quā ratione virtutis sacramentalis absolutionis, quę non solum largitur, aut auget gratiā, sed etiam diminuit, & tollit pœnā supradictā, iuxta illud S. Augustini. e. Quanto pluribus confitetur in spe venia turpitudinem criminis, tanto facilius consequitur gratiam remissionis, quem ita ibi intelligimus, & sic intelligendus est iuxta Panormit. d.

43 Undecimo peccat, qui pœnitentiam sibi à confessario impositam, & à se acceptatā in satisfactionem specialem suorū peccatorum mortalium, non implet, cum illius meminit, & eā implere possit. Dixi, acceptatam; quia non cogitur pœnitens eā acceptare, nisi vt infra e dicitur: sed acceptatā implere tenetur, vt latius alijs f diximus. Tū quia quidquid dicat Caeteranus g, maiorem vim habet sentētia confessarij in foro ipsius, quam alterius iudicis in foro exteriori, quę tamen acceptata ad implētum sui obligat sub pœna mortalis h. Tum quia in dubio hęc est communis intentio cōfessariorum, & pœnitentiū, & innititur illo Euāgelij: Quorum retinueritis, &c. a Dixi, præceptā, quia consultantum nec ad mortale nec ad veniale obligat b. Dixi in satisfactionem; quia quę imponitur in monitionē eius, ad quod tenetur: puta, vt singulis annis confiteatur & communiceſ, & quod debet restituat, ad nouū peccatum non obligat, quia regulariter expressio eius, quod tacite inest, nihil operatur e, nec qui declarat statuit d. Dixi, mortaliū, quia quę ob veniale imponitur, non obligat ad mortale cōmuniter, nisi contemptus interuenerit.

44 Duodecimo peccat, qui post confessionem reuelat aliquid à confessario sibi dictum, consultum, vel præceptum in detrimentum notabile vitę, salutis, famę, aut bonorum eius probabiliter redundans, iuxta Paludanum e.

c In capitu. quem pœni. de pœn. d. 1. d In cap. at. ff. parag. de adulter. vero. de iudic. e Capi. 26. num. 20. f In c. 1. parag. ponat se de pœn. d. 5. nu. 13. g In 2. q. de satisfact. h Cap. 2. de maior. & obe. a Ioan. 20. b parag. fin. 49 d. & c. h. 14. q. 1. e Cap. signifi. cā. de ele. & sacre Felin. in ca. 2d. au. dientium, 2. de rescript. vbi gloss. d l. heredes palam. parag. sed & si nota. ff. de testom. e In 4. l. sen. dist. 11 q. 3. a 3. col. 6. & latius Adria. in 4. de confess. dub. 10. 601. 2.

De quinto præcepto Ecclesię: De communicando in Paschate.

- 45 Communicandum in Pascha, aut ante, vel post octo dies, nisi, &c.
- 46 Communicet quam citius poterit non communicans in Paschate.
- 47 Obligatio quę lapsu termini implendi præceptum finiatur.

Hh 3

46 Com-

- 46 Communicat quis scienter in mortali, & ob id peccat.
 47 Gratia in diuina se esse nemo scit, & quis pie credit esse in ea.
 48 Communicare bene quis censura ligatus potest.
 49 Communio confessionem actualem mortalium prerequisite, nisi, &c.
 50 Communio omisio ob odium que mortalis.
 51 Communio que copula, vel pollutio licita, vel illicita impedit.
 52 Communicans alienum parochianum peccat, nisi, &c.
 53 Communio quo esu, vel potu eodem die presumpso impeditur.
 54 Communicans, vel celebrans pluries quam semel in die, peccat.
 55 Communio quando ob peccatum occultum male, & ob publicum rella denegatur & 56.
 57 Communio non procurans eis, quorum curam gerit, quam peccet.
 58 Communicare non licet paruulis, nec alijs sub vtraque specie nisi celebrando.
 59 Communicare qui tenentur pluries in anno, & quoties expediat, & deceat.

45 **C**ontra hoc preceptum quintū peccat mortaliter primo qui non communicat in Pascha, nec ante, vel post octo dies, iuxta declarationem Eugenij III. quam ignorauerunt Panormita. & alij b, & S. Anton. e sed eam inter alios citauit Ioan. Maior d, nisi de licentia proprii sacerdotis in aliquot plures dies differat e, & nisi sit excommunicatus, interdictus, aut suspensus à cōmunionē, & nequeat absolui per impotentiam facti, aut iuris, aut ob aliud impedimentū: quale est illud occultū, quo impeditur à faciendo, quod requirit absolutio f. In quo casu patienter perferendo censuram, & penā Ecclesie, potius meretur, modo pro viribus procuret habitatem ad absoluiōē censurę, & peccatorum, sanctamque communionem, secundum omnes, quod recte explicat Gab. g Vbi autē est cōsuetudo legitima, & prescripta satisfaciendi huic precepto, communicando quolibet Quadragesimę die, qualis est in nostra Conimbrica, & multis alijs locis, sufficeret cōformare se illi, vt diximus h. Hortamur tamen, ne quis statim à prima confessione in annū integrū dilata communicet, sed expectet aliquandiu, & postea de nouo confessis ea, quæ in memoriam redierint, & interea peccauerit, mundius ad illam purissimam, sanctissimamque mensam accedat. Et quauis D. Antoninus, i quem Syluest. k sequitur, & etiam Medina l, teneat, eum, qui in Pascha resurrectionis nō cōmunicauit, non teneri sub penā noui peccati ad communicandum vsque ad alterum Pascha, quod ipsum dicunt S. Antoninus m, & Syluester de cōfessione, contradicente in hoc Medina n, nobis tamen contrarium videtur in vtroque verius. Tū quia si, vt Medina dicit, qui iuxta vnum annum non confitetur, ante finem

h Cap. omnis de poenit. & remiss.
 b In d. cap. omnis.
 c In 2. part. tit. 9. c. 9.
 d In 4. l. sen. dist. 17. q. 2.
 e Dist. cap. omnis.
 f Vi in casu cap. inquisitioni cum ei adnotat. de sen. excom. g Serm. 21. de Eucha.

h In cap. consideret. de poe. dist. 5. par. rag. caueat. n. 1.
 i 2. par. tit. 9. c. 9. par. 3. & Ver. Eucharistia 3. q. 15.
 j In C. de pecc. dum de confess. tractat. m Vbi supra.
 n Vbi supra.

finem alterius
 ny, confessione
 comunicauit in
 nem alterius n
 pricipiat: nam
 Pascha, duo in
 anno, & cōm
 impleri alteru
 de cōmunican
 ad comparand
 illo die, tene
 quia licet quan
 eo lapsa ea fin
 solutionem, ne
 tur b vbi hoc a
 nus Pascha in
 obligationem.
 dum eam fieri
 quia non obsta
 nando illo, vel
 canonicis elap
 dum alio die: q
 de Ancha. rel
 Ecclesia rāquā
 preceptis confi
 minat sepus cō
 minati, intra q
 die cōmunican
 nicandi intra a
 satisfiat, cū an
 factionis, & cō
 46 Secundo pe
 dere debēs, se
 cum proposito
 tem, aut redeu
 mortale iā con
 aut non depon
 de illo, qui de
 ptam delectatu
 est, qui delectat
 ea bona sibi qu
 suscepit liberos
 deliberato faci
 quā ad ea redit
 per quocunq
 modo eum pos
 illa sibi, neque

finem alterius anni confiteri tenetur: eo quod predictum cap. am-
 nis, confessionem semel in anno precipit, eade ratione, qui non
 communicavit in Pascha, tenebitur ad communicandum ante fi-
 nem alterius anni, cum idem, ca. communionem semel in anno
 precipiat: nam predictum cap. precipiendo communicare in
 Pascha, duo in effectu precipit, scilicet, communicare semel in
 anno, & communicare in Pascha: & licet lapsa Paschate non possit
 impleri alterum de communicando in ipso, potest tamen alteru
 de communicando semel in anno, ut in simili dicitur. de citato
 ad comparandum certo die Romae, qui si non potest comparere
 illo die, tenetur comparere quātocyus post illum poterit p. Tu
 quia licet quando tēpus ad finiendā obligationem praefinitur,
 eo lapsa ea finiatur, quando tamen praefinitur ad dilatandam
 solutionem, non finitur per lapsum ipsius, imo vegetior efficitur
 ubi hoc adnotat Panorm. e. comuniter receptus: at tēmu-
 nus Pascha in predicto c. praefinitus, non praefinitur ad finiendā
 obligationem, sed ad dilatandam debiti solutionē, & declarā-
 dum eam fieri posse intra annum, cura culpam & poenam. Tu
 quia non obstat eorum fundamentum, quod preceptum de ieiun-
 ando illo, vel illo die, & de singulo quoquo die recitandis horis
 canonicis elapso die non obligant ad ieiunandum, aut recitan-
 dum alio die: quia ut singulariter melius, quam alij dixit Petrus
 de Ancha, relatus per nos e, illa ieiunia, & illas horas precipit
 Ecclesia tāquā onus illis diebus annexum, quod in illis diebus
 preceptis confessionis, & communionis non facit, quibus deter-
 minat tēpus confitendi & communicandi a iure diuino indeter-
 minatū, intra quod ei satisfaciamus: & sic quāvis obligatio illo
 die communicandi, eodem elapso, cesser, obligatio tamen & comun-
 nicandi intra annū nō cessat, quin manet, ut quātocyus poterit
 satisfiat, cū annus tacite praefixus fuerit pro dilatione puta aus-
 factionis, & communicatio in die Pasche pro onere illius diei.
 46 Secundo peccat mortaliter, qui communicat credens, aut cre-
 dere debēs, se mortalis culpae reū s: idem de eo, qui communicat
 cum proposito non seruandi legem aliquā ad mortale obligan-
 tem, aut redeundi ad concubinā relictam, aut ad aliud quodpiā
 mortale iā confessum post Pascha, aut non restituēdi alienum,
 aut non deponēdi odium, vel rancorem mortiferum, & e. idem
 de illo, qui de peccato praeterito mortali ob vilitatē inde acce-
 ptam delectatur, quamuis ad illud redire amplius nolit: qualis
 est, qui delectatur vsura, mēdacio, fraude, vel furto, eo quod per
 ea bona sibi quesiuit, aut fornicatione, aut adulterio, ex quibus
 suscepit liberos, quos impense amat: quia quoties hoc animo
 deliberato facit, mortaliter peccat, quamuis proponat num-
 quā ad ea redire, licet sine peccato posset gaudere de ijs, & alijs
 per quodcunque peccatum quaesitis restitutioni non subiectis,
 modo eum poeniteat peccatorum, aut saltem non placeant
 illa sibi, neque quod per ea quaesita sic quesiita fuerint g, quod

H h 4 clare

o In ca. cum
 diligenti, de
 dol. & exco-
 p. Cui. 199.
 cord. l. Cel-
 sus, §. de re-
 cept. arbor.
 cum citat.
 verbi que.
 a Cap. hinc
 de iponi.
 b Per d. e. c. 6.
 dilecti.
 c Num. 12.
 d In 2. y. de
 celeb. hinc
 num. 79.
 e In Eod. d.
 ric. de Orae.
 & hinc. Cui.
 non c. cap.
 vo. illi 53.
 f. ad Cos-
 rini. 13.
 g Vi in dis. a.
 inter verba,
 11. q. 3.
 con. l. 3. & in
 addit. ca.
 quando dixi-
 mus, citan-
 do alios.

h In 4. lib.
sent. di. 14.
qu. 2. art. 2.

clare resoluit Ioan. Maior h. Licet enim cuius delectari de quibusque bonis effectis malarum causarum, modo eis, qua parte mala sunt, non delectetur. Ille etiam credit, aut credere debet, se mortalis culpe reum, qui ex ignorantia affectata, siue procurata id ignorat, quia delectatur se nescire illa esse peccata, vel ea non meminisse, ne ad confitendum illa teneatur, imo, & qui id facit ex ignorantia crassa, qua laborat, qui ad id sciendum, an sit peccatum, vel recordandum an fuerit, non utitur diligentia, qua communiter sue conditionis homines utuntur, iuxta Scotum, & communē: ille tamen non credit, nec credere tenetur, se esse mortalis culpe reum, ad communicandum, absque nouo peccato, qui debita diligentia in recordando & consulendo doctos adhibita nullius mortalis culpe conscius est, siue quia talem non meminit, siue quia ignorat esse mortalem, aut se non satis contritum esse. Is enim deuote ac reuerenter comunicans non peccat noue, etiam si vere sit culpe mortalis reus, quin interdum virtute tantum sacramenti veniam consequitur, dum eius calore fit de attrito contritus, secundum S. Thomam communiter receptum b: non enim est necesse ad recte comunicandum scire se in gratia Dei esse.

h In 4. lib.
sen. di. 9. &
in ca. quoti.
die de conse.
crat. di. 2.

h In 3. part.
q. 79. art. 3.

e Capit. fin.
de purgat.
expone.
d In suo o.
pere tripar.
tito.

e In repet. c.
an contin.
gat de res.
cript. in 2. re.
medio con.
tra executio.
re A postoli.
cū, num. 4.

f In ca. pe.
mult. de sent.
excom.

g In c. fin. de
testibus co.
gen.

h 3. part. q. 20
a. 4. & in 5. d.
1. 7. q. 3. art. 1.

i In 4. di. 9.

k In cap. de
homine, de
celeb. Miss.

l In summa
verb. com.
municio, & 1.

m In d. ar. 4.

n In gloss.
summa de
pen. di. 5. n.

o Cap. sel. 31.
a. & can. 31.

47 Tum quia hoc non nisi reuelatione speciali diuina sciri potest c. Tum quia sufficit probabiliter credere se in illa esse, quod facere potest, qui se contritum esse probabiliter credit: & ille se contritum esse probabiliter credere potest, qui vere Deo dicere potest tria, que ponit Ioann. Gerf. d. Quorum primum est, *Domine omnium peccatorum meorum, saltem mortalium, ex animo me poenitet, & propono ad ea nunquam amplius redire, & ab alijs in posterum cauere.* Secundum, *propono ea omnia, Domine, tempore congruo confiteri.* Tertium, *hec principaliter facio, & faciam tui amore, & quia tuam immensam maiestatem, & bonitatem offendi, debens eam honorare super omnia, & amare.*

48 Tertio peccat mortaliter, qui communicat contra prohibitionem Ecclesie, eo quod est excommunicatus, interdictus, aut suspensus a communione, per proxime dicta: nisi quando huiusmodi censurę in se nullę essent, per ea que late diximus, aut iniuste coram Deo, & secreto communicaret, aut in terris ubi id ignoratur, iuxta ea que post Felin. & alios scripsimus.

49 Quarto peccat, qui habens copiam confitendi communicat ante confessionem actualem omnium peccatorum mortalium nunquam antea legitime confessorum, & ante eorum absolutionem, quamuis veram de eis contritionem habeat, iuxta S. Thomam h, Scotum & alios i, & glossam singularem ab omnibus nostris receptam k, quamuis Caietanus l, que sequitur Ar. milla oppositum teneat. Cuius opinionem, & fundamenta euidenter refutauimus m, quamque Trid. Concil. reiecit: a Dixi, *habens copiam*, quia secus, si eam non haberet, vt illa glossa singularis dixit, quam non habet, qui sine scandalo confiteri nequit: vt qui in altari inchoata iam missa alicuius peccati non confessi recordatur,

recordatur, cui
di ad missam p
alijs ad comm
confessi reco
confiteri, nec a
test enim com
dum Sotum b.
50 Quinto pec
tur, propter od
tuēdi, aut nō fa
is enim noue p
51 Sexto pecca
copulam carna
confessus com
nullum esse tex
multis prudēti
missis quibusd
quod in postre
re iuris non pre
vera contrition
tēptu, nec distr
niente, potest e
ludandum f, Syl
post pollutione
habitam, (quan
ret, aut celebra
alios multos di
officio proprio
brat, aut ducit u
munem h, & nō
debito coniuga
deberent, non t
communicand
Nec etiam si in
iugal reddunt
52 Septimo pecc
ab eo, qui nō er
licentia express
simā, aut Pascha
sus, per dictum
tur, & qui absq
municatus est c
cerdoti ordinis
mini corpus sec
schatis d, & con
eius priuilegijs
ticulariter, & m

recordatur, cui sufficit contritio de illo, cum proposito confitendi ad missam prosequendam. Idem de illo, qui iam venit cum alijs ad communionem suscipiendam, & peccati alicuius non confessi recordatur, & non potest illud decenter ante illam confiteri, nec à communicando absque sui nota abstinere: potest enim communicare cum proposito illud confitendi, secundum Sotum *b*, & Syluestrum *c*.

50 Quinto peccat, qui omittit communionem, ad quam tenetur, propter odium, vel voluntatem non parcendi, aut non restituendi, aut non faciendi aliud, ad quod sub mortali reatu tenetur, is enim noue peccat, quia nemini malitia sua debet prodesse *d*.

51 Sexto peccat, qui intra vnum diem naturalem, post habitam copulam carnalem, aut pollutionem illicitam, etiam contritus, & confessus communicat, quod e late olim suauimus, protestati nullum esse textum, vel rationem necessario id probantem, quod multis prudèribus confessarijs visum fuit durum. Quare pretermisissis quibusdam, que hic super hoc addidimus, affirmamus idem, quod in postrema additione affirmauimus, nempe hoc de rigore iuris non procedere, quamuis multa pro eo faciatur: imo quod vera contritione, puraque confessione precedente, & nullo conceptu, nec distractione notabili, nec alio quod obstat interueniente, potest celebrare, & communicare humiliter, secundum Paludanum *f*, Syluestrum *g*. Minus autem procederet in eo, qui post pollutionem inter dormiendum absque peccato mortali habitam, (quamuis ex causa mortali contingeret) communicaret, aut celebraret, confessus illam causam, iuxta ea, quae ibi post alios multos diximus. Et minus in eo, qui ex necessitate, aut ex officio proprio, aut alterius, necessario ab ipso praestando celebrat, aut ducitur magna deuotione, iuxta S. Thomam, & communem *h*, & nos diximus *i*. Et licet coniugati intra diem, quo debito coniugali satisfecerint, communicare de honestate non deberent, non tamen peccant, saltem plus quam venialiter, communicando, iuxta communem, quam tenet Caietanus *k*. Nec etiam si intra diem, quo communicauerunt, debitum coniugale reddunt, secundum Albertum Magnum *l*.

52 Septimo peccat, qui hanc sanctam communionem percipit ab eo, qui non erat proprius parochus, nec superior absque eiusdem licentia expressa, vel tacita, aut priuilegio, etiam extra Quadragesimam, aut Pascha, etiam in articulo mortis *a*, etiam si sit religiosus, per dictum Syluestrum *b*, contra alios, nisi ignorantia excusetur, & qui absque tali licentia ministrat, si est religiosus, excommunicatus est *c*. verum tamen Leo decimus concessit cuilibet sacerdoti ordinis Minorum, ut quouis anni die sanctissimum Dominum corpus secularibus ministrare possit, excepto solo die Paschatis *d*, & consequenter Dominicanis, & reliquis omnibus, qui eius priuilegij vtuntur, quod etiam seimus concessum esse particulariter, & merito Patribus Illustriss. Societatis Iesu, in audien-

b In 4. di. 9.
c Verb. Eucharistia 2.
q. 7. d. 1.

d Cap. 1. ver. 2 sic. nos igitur de postular. prel. & l. itaque fult. de furt. c. in cap. 1. de poeni. d. 6.

f In 4. di. 9.
g Verb. Eucharistia 3. q. 10.

h In 4. lib. sent. dist. 9. c. in 5. par. 9. 80. art. 7.
i In d. cap. 1. k In summa verb. communicatio sacrament.

l Arg. ca. vir cum propria 33. q. 4.
a Iuxta Card. clem. 1. de priuileg. q. 1. b Verb. excommu. 15. q. 5.
c Dict. clem. 1. de priuileg. de qua iust. c. 27. nu. 1. 97. d Vt habetur in suppl. priuileg. Apost. solo. concess. 100.

dis confessionibus, & communicandis confessis exercitissimis. Et quamvis ob aliqua quibusdam videri possit, hanc exceptionem die Paschatis resurrectionis intelligendam esse de omni communione qua huic praecepto satisficit nobis tamen intelligenda videtur de sola communione die Pascha, siue fiat ad satisfaciendum praecepto, siue non: quia praedictus Leo Papa satis id declarat in praedicta concessione attentis verbis, quae addit simili Nicolai V. concessioni 149. Nec condemnaremus eum, qui acciperet, aut qui sanctissimum Sacramentum ministraret, quando eiusmodi essent personae, tempus, & causa, ut iudicio boni viri credi possit parochum eo contentum fore, si intelligeret, propter tacitam quandam facultatem quae ex hoc oriri videtur, per ea quae in simili casu dicta sunt supra.

53 *Octavo* peccat, qui communicat, aut celebrat post cibum, aut potus ex proposito sumptionem eodem die, elapsa iam media nocte, cum valet, aut ita aegrotat, ut commode possit differre in sequentem diem, quamvis per modum medicinae, aut ipsam medicinam sumeret. Dixi, *ex proposito*, quia deglutit reliquias cibi diei praecedentis dentibus infertis, aut aliquam aquam guttam, aut particulam alterius rei, lauando os, aut gustando ius, vinum, aut aliud simile, absque proposito edendi, tamquam saluam, non impedit communionem, nec celebrationem, quia non est proprie sumere cibum, vel potum.

Dixi etiam, *eodem die elapsa media nocte*, quia prius sumptum non impedit, quamvis prope mediam noctem coequet, & postea non dormiat, nec digerat, iuxta communem, quam confirmauimus, licet aliqui contradicant, quod tamen non probat, ut ibi alias diximus. Licet qui ex coena noctis praecedentis mentem conturbatam sentit, communicare ex consilio non debeat, iuxta S. Thom. h. quamvis communicando non peccet mortaliter. Dixi, *cum valet*, quia infirmus sequentem diem expectare commode non valens communicare potest, sed non celebrare, etiam ad ministrandum infirmo, nec ad vitandum scandalum, etiam iussu praelati inferioris Papae, iuxta communem.

54 *Nono* peccat, qui pluries eodem die communicat, vel celebrat, nisi in certis casibus. Non peccat tamen sacerdos, qui ob infirmitatem, vel alias non celebrando communicat sine idola, & superpellicio, quamvis ca. *Ecclesiast. b* hoc significet, secundum Angelum, vere enim id non intendit, ut recte innuit Syluester, quia solum loquitur de sacerdote communicante celebrando, loquitur enim de sumente corpus & sanguinem, & qui non celebrando communicant, non percipiunt sanguinem sub specie vini, ut sentit glossa recepta, & definit Concilium Tridentinum.

55 *Decimo* peccat parochus, qui communionem subdito, siue secreto, siue publice petenti, tempore quo iure comunicare tenetur, denegat propter peccatum mortale occultum quod in confessione audiuit, a quo illum non absoluit, eo quod non satis eius

peniteret.

e In monumentis ordi. Minorum secundo impressis.

f In ca. n. 5.

g Cap. liquidatio, &c. sacra, cum eis adnot. de consec. dist. 2.

h In d. 2. li. quido. i Per cap. si constituitur de accusat. k 3. pa. q. 20. art. 2. ad 5.

a Cap. sufficit de consec. dist. 1. c. consilium de celebr. miss. b 23. dist. c Verb. sacerdos, par. 4. d Verb. sacerdos, q. 4. e In c. comunicamus, de consec. d. 2. f Sess. 22. ca. non. 2.

peniteret. Tum
ti. Tum quia el
Dixi, occultum, q
negare: nam m
catoribus not
nireat, & sancti
ministranda
agant, aut paro
tiet iam eos po
couersatione, a
ster, ut qui ipso
datione edificat

Notorium ap
vel per confess
giuersatione co
pluribus testib
a Panor. & alijs
extra eam inte
tempore peten
tenti, quamuis
tegit peccatum
xi, tempore quo i
gare, sed etiam
petendum tenet

57 *Vndecimo* p
git notabiliter
muli domi suae
nigent tempore
comunicatur
quia secus est d
consuetudine
tur ob reuerent

coptum b quoa
potest eandem
nicando, iuxta
bibitis vitam in
comunicare
eo consilio tunc
quin etiam cura
gubernant
care, donec mo
dius a quo mor
bent eorum co

58 *Duodecimo* p
comunicat iu
nat eum, qui dixe
stissimum Euc

peniteret. Tum quia id est detractio, & detectio peccati occultum. Tum quia est reuelatione peccati sibi confessi g, vt diximus. Dixi occultum, quia ob publicum, & notorium potest & debet negare: nam meretricibus, & ysurarijs, & quibuscumque alijs peccatoribus notorijs, quantumlibet suorum peccatorum eos peniteat, & sanctissime confiteantur, non est publice communitio ministranda (quamuis sic in secreto) donec publice penitentiam agant, aut parochus ab ipsis facta sibi facultate publice denuntiet iam eos penitere, & confessos esse, aut ex ipsorum bona conuersatione, aut alio legitimo modo de vitæ emendatione constet, vt qui ipsorum prauis exemplis offensi fuere, eorundem emendatione edificentur, iuxta S. Bonauent. & Palud. h, & nos i.

Notorium appellatur, quod est manifestum per sententiam, vel per confessionem in iure, vel euidentiam rei, que nulla tergiversatione celari potest, & non aliud, licet duobus, tribus, aut pluribus testibus probari possit, vt late tradit Anton. receptus a Panor. & alijs. Dixi, quod in confessione audiuit, quia si alio modo extra eam intellexit, licet denegare publice non possit illam tali tempore petenti, potest tamen eam secrete denegare secrete petenti, quamuis debito tempore petat: quia nec detrahit, nec detegit peccatum occultum, nec reuelat confessionem sibi factam. Dixi, tempore quo iure, &c. quia in alio non solum non potest denegare, sed etiam debet, cum nec ipse ad præbendum, nec ille ad petendum teneatur, iuxta sententiam prædictorum m.

§7 Undecimo peccat, qui pater, tutor, curator, aut herus, negligit notabiliter procurare, vt sui liberi, pupilli, minores, aut famuli domi suæ viuentes, & ad communionem obligati communigent tempore debito, maxime si sciat, aut scire debeat illos non communicaturos, nisi a se moneantur a. Diximus, ad id obligati, quia secus est de alijs: quales sunt pueri, qui secundum honestam consuetudinem aliquanto tardius communicant, quam confiteantur ob reuerentiam tantum sacramenti: illa enim consuetudo præceptum b quoad hoc limitat, aut certe declarat: quin dici etiam potest eandem etiam declarasse præceptum diuinum de communicando, iuxta illud: *Nisi manducaueritis carnem filij hominis, non habebitis vitam in vobis, &c.* vt nec in articulo mortis teneantur communicare vsque ad aetatem, in qua sani tenerentur, quæquam eo consilio tunc communicarent, nisi valde puerili iudicio essent: quin etiam cum prædicto Card. addimus, prædictos, qui aliena cura gubernantur, & eorum monitionem expectant, non peccare, donec moneantur, quamuis eorum curam gerentes tardius æquo monendo peccant, qui si dubitauerint, consulere debent eorum confessarios, & eorum consilium sequi.

§8 Duodecimo peccat, qui laicus, vel clericus non celebrando communicat sub vtraque specie d: & melius Conci. Trid. e dānat eum, qui dixerit Christi fideles præcepto diuino teneri ad sanctissimum Eucharistiæ sacramentum sub vtraque specie panis, & vini

g In c. sacer. d. 5. de pec. d. c. n. 24. & supra c. 2.

h In 4. dist. 9. q. 4. col. 3. & 4.
i In cap. 1. in princ. nu. 9. & seq. & in cap. sacerdos n. 63. & 101. de pen. d. 6. k Cap. fin. de hab. cleri. & c. fin. iuncta glos. de temp. ord. l. In c. vestra de ca. habit. cler. m Vbi supra, & quæ supr. diximus.

a Arg. c. duo: 23. q. 4.

b Prædict. c. omnis de pec. & remiss. c. Ioan. 6.

d Vt sentia. gl. a. parag. comperimus, de consecr. d.

e Sess. 25. quod in cap. 7. & in cap. nor. 1.

f Ca. 2. & ca-
non. 2.
g In cap. 2.
canon 3.

h In cap. 4.
& canon. 4.

i Clem. ne
in agro pa-
rag. sane de
statu monac.
k Conc. Trid.
s. 23 ca. 10.
de regul.
l In ca. quo-
tidie de con-
secr. dist. 2.
m In 5. par. q.
50. arg. 10. &
in 4. dist. 12.
n In 4. libr.
sent. dist. 21.
o Cap. per
tract. de co-
secrat. di. 5.
a Cap. & si nō
frequentius,
es. dist.
b in d. l.

c Per d. e. om-
nis.
d Ga. 25. n. 23.

& vini sumendum, & schismaticum esse, qui dixerit, Ecclesiam errasse statuendo, ut laici & clerici non facientes sacramentum sub specie tantum panis communicent, & g definit hereticum esse, qui dixerit totum, & integrum Christum sub vna tantum specie non sumi, & h damnat eos, qui asserunt paruulos usu rationis carentes ad hanc sanctam communionem obligari.

59 *Decimotertio* peccat monachus S. Benedicti, qui non communicat semel in mense i, & monialis cuiusvis ordinis, que idē non fecerit k, quotidie autem communicare, vel celebrare proculdubio de se licitū est, & melius est quam contrarium, quamuis aliqua circumstantia fieri possit, ut hoc sit melius illo per accidens, iuxta mentem S. August. l & affirmat S. Thom. m quare qui experitur per quotidianam celebrationem, aut communionem deuotionis feruorem in se erga Deum augeri, & reuerentiam erga sanctū Sacramentum non minui, faciat hoc quotidie, sin minus abstineat aliquando, quo deuotius atque religiosus id faciat, iuxta eundem S. Thomam n. Adde, quod olim omnes, qui intererant missę, communicabāt o, & postea etiam laici saltem ter, scilicet in Pascha, Pētecoste, Natalique Domini a, & D. August. omnes ad cōmunicandū, saltem singulis dominicis cohortatur b. Certe honorabiliores viri & scēminę saltē quater, scilicet tribus p̄dictis diebus, & in festo Omnium sanctorū id facere de honestate deberent, & horum religiosos singulis mensibus instar monachorum, & monialium p̄dictarū, quamquā ad satisfaciendum huic p̄cepto sufficit regulariter semel in tempore Paschali communicare c. An autem sacramentum Eucharistię sit dandum damnato ad mortem, dicitur in fra d.

De septem sacramentis Ecclesię in genere.

CAPVT XXII.

- 1 Sacramentum quid, & ut gratiam ex opere operato conferat.
- 2 Sacramenta septem, tria non iterabilia, quatuor autem sic.
- 2 Sacramenta circa septem vndecim errores Tridenti damnati.
- 2 Sacramentis alia sunt de essentia eorum, alia de p̄cepto.
- 3 Sacramento non credens, vt debet, ea dans, aut sumens in mortali peccat.
- 4 Sacramenta sumens ab excommunicato, &c. & dans, vel sumens in mortali, & inuitans malum ad dandum, & inhonorans ea verbis, aut facto, vt peccat.

e Tob. 12.
f Authent. sacramenta
puberum, C.
h aduersus
venditio.

1 **D**icturus de Sacramentis sola cōfessarijs & penitentibus necessaria, p̄termitto primo, quod verbum Sacramentum, primo significat secretum, iuxta illud: e Sacramentum re-
gis abscondere bonum est. Secundo, iuramentum f. Tertio, signū rei sacrę, vt accipitur in hac materia. Sed quia duplex est signum

signum, vnum
gnificat, & faci-
nitur à Magis-
definiri potest
gnum sacrę rei, D
est signum, non
mā, intelligendū
est aliquid qui
ligendo itē de si-
efficit, saltem in
S. Thom. m lice-
ma tamen verge-
liorum signorum
signa Zodiaci. l
sacram, & sancti-
cat & producit.
In gratia visibili-
tudinem gerit, &
visibile, siue sen-
lis: nam dicere,
quod est signum
militudinem gra-
significat illā: &
cit eam. Itaque i-
secure respōder-
rē sacrā gratiam
sensum) efficien-
strumentaliter, qu-
iuxta S. Thomā
instituire Sacra-
Itaq; Sacramen-
conferunt gratia
d alia vero tantu
Sacramentum p
terminatam à D
expertis, & nec
ducit, modo mo-
parem gratiam S
Deus illud suscip
maiori, vel mino
2 Secundo p̄sup
legis, Baptismus
ma vnctio, Mari-
doctrinam com-
nuper per Tride
dari, neque prod
Confirmatio, Or